

त्रिमूर्ति कुंभ

आबू रोड : शांतीवनचे अवलोकन केल्यानंतर ग्रुप फोटोत पुणे विद्यापीठामधील इंजिनियरिंगचे विद्यार्थी, ब्र.कु. डॉ. सविता, ब्र.कु. शिविका

जकातवाडी : सातारा कार्यकारी अभियंता भ्राता श्रीपाद जाधव यांना ईश्वरी भेटवस्तू देताना ब्र.कु. शांता

घाटकोपर : मुंबई सेवाकेंद्रास भेट दिल्यानंतर ग्रुप फोटोत टीवी अभिनेत्री टीना दत्ता, मधुमिता दत्ता, ब्र.कु. शकू व ब्र.कु. निकंज

बुलढाणा : पिताश्री ब्रह्माबाबांच्या स्मृतीदिनानिमित्त श्रद्धांजली वाहतांना वरिष्ठ पत्रकार भ्राता अरुण जैन, ब्र.कु. उर्मिला व ब्र.कु. पूनम

राहुरी : महात्मा फुले कृषी विद्यापीठचे कुलगुरु भ्राता डॉ. प्रशांत पाटील यांना नववर्षाच्या शुभेच्छा देताना ब्र.कु. नंदा

येवला : शेतकरी दिनानिमित्त आयोजित कार्यक्रमात दीप प्रज्वलन करताना मराठा विद्या प्रसारक समाजाचे संचालक भ्राता अंबादासकर, ब्र.कु. नीता

प्रजापिता परमात्मा त्रिमूर्ती शिवभगवानुवाच ‘मन्मनाभव’।

अमृतकुंभ

अंतरंग

वर्ष १७, अंक ६. फेब्रुवारी – मार्च २०२४

मुख्यपृष्ठाविषयी

कलियुगाच्या अंती प्रत्येक मनुष्यात्मा विकारधीन आहे. जणू भेगाळलेल्या जमिनीप्रमाणे असलेल्या निर्बल मनात सदुणरूपी सुगंधित फुले देणारे झाड लवकर रुजत नाही. अशा वेळेस म्हणजेच कलियुगाच्या अंती शिव परमात्मा स्वतः सृष्टीवर येतात. साधारण मनुष्य देहाचा आधार घेऊन आपली अमृतवाणी उच्चारतात आणि गुणांचा विकास घडवून आणतात. जसे संत ज्ञानेश्वरांनी वर्णन करून ठेवले आहे-

हे सारस्वताचे गोड। तुम्हीचि लाविले जी झाड।
तरी आता अवधानामृते वाड। सिंपोनि कीजो ॥

(ज्ञानेश्वरी अ. ११, ओवी ११)

फक्त शिवाचे ज्ञान धारण करण्यासाठी लक्ष एकाग्र करणे, आपल्या आध्यात्मिक वाटचालीत अवधानपूर्वक चालणे आवश्यक आहे. त्यातून सदुणाचे झाड घट्ट मूळं धरेल आणि सत्ययुग अवतरेल. या प्रवासात साक्षात् शिवच आपला सोबती आहे त्यामुळे यश नक्की मिळणार ही खात्री बाळगा हाच संदेश मुख्यपृष्ठाद्वारे देत आहोत.

- प्रकाशिका

फोटो, लेख इत्यादी पाठविण्याचा पत्ता :

संपादक - अमृतकुंभ, द्वारा : प्रजापिता ब्रह्माकुमारीज्. ए-१०, वर्षा अपार्टमेंट, छत्रपती शिवाजी सोसायटी, कोपरी कॉलनी, ठाणे (पूर्व)-४००६०३

फोन : ०२२-२५३२२२०८

E-mail : info@amrutkumbh.com

१. संपादकीय – बंधनापासूनी उकलली गाठी	२
२. शेर-ए-पंजाब : दादी चंद्रमणीजी !	४
३. ‘सकारात्मक विचारांची ताकद’	८
४. “गुलजार दादी – नम्बरवन संदेशी होत्या”	१०
५. यज्ञेतिहासाची पाने चाळताना	१२
६. परीकथा (भाग - १३)	१३
७. आरोग्य रहस्य	१५
८. आकाशवाणी केंद्राशी जवळीक (भाग - २)	१६
९. ब्र.कु. निर्मलादीदींचा अनुभव	१९
१०. सर्वव्यापी कोण ? शिव (राम) वा रावण ?	२२
११. यशस्वितेचा मार्ग	२५
१२. प्रश्नोत्तरे (भाग - ५)	२७

वर्गणी पाठविण्याचा पत्ता :

ब्र. कु. गोदावरी, प्रकाशक अमृतकुंभ

द्वारा : प्रजापिता ब्रह्माकुमारीज्. ए-१०, वर्षा अपार्टमेंट,

छत्रपती शिवाजी सोसायटी, कोपरी कॉलनी,

ठाणे (पूर्व) - ४००६०३ मोबाईल : ९८२००२३०९२

Printed, published by B.K.Godavari on behalf of Prajapita Brahmakumaris Ishwari Vishwa Vidyalaya. Printed at Perfect Prints, 22, Jyoti Industrial Estate, Nooribaba Dargah Road, Near Makhmali Talao, Thane (west), pin 400601. Published at Prajapita Brahmakumaris Light House, Wagle Estate, Thane (west), Pin - 400604, Maharashtra. Editor : Mr. Sachin Vinayak Upadhye.

वार्षिक वर्गणी रु. ८५/-, आजीव सभासद वर्गणी रु. १,५००/-, एका अंकाचे रु. १४/-

E-magazine साठी पुढील संकेतस्थळाला (वेबसाइटला) भेट द्या - www.amrutkumbh.com.

संपादकीय

बंधनापासूनी उकलली गाठी

‘जीवात्मा’ जन्म-मृत्यूच्या चक्रात बांधला गेला आहे. त्याची यातून मुक्तता हेच अध्यात्माचे ध्येय आहे अशी सर्वसाधारण समजूत आहे. याला कुणी ‘मुक्ती’ म्हटले आहे तर कुणी ‘मोक्ष’. बौद्ध किंवा जैन साधकही याचीच कास धरताना पाहतो आणि भारतातील संन्यास धर्मनिही हीच कामना ठेवून साधना सांगितली आहे. अनेकजण आत्म्याला ‘आत्मतत्त्व’ असेही म्हणतात; पण ते तत्त्व नसून एक चैतन्य शक्ती आहे असे परमात्मा शिव म्हणतात. आत्मा अजर, अमर आणि अविनाशी आहे तसेच ही जगरहाटीही नित्य आहे. म्हणजेच हे जग पूर्वी होते. आज आहे आणि उद्याही असेल. अशा पार्श्वभूमीवर विचार केला तर अमर आत्म्यातील जन्म-मृत्यूच्या खेळाची नोंदही अविनाशी आहे. एखाद्या तबकडीचे (सीडीचे) चित्र बुद्धीरूपी नेत्रासमोर आणूया. त्या अविनाशी तबकडीवर असणारी गाणी, बोल जसे कधीही पुसता न येणारे होतील तद्वत आत्मारूपी तबकडीवर असणारी जन्म-मृत्यूच्या खेळाची नोंदही न पुसता येणारी ठरते. मोक्ष म्हणजे जन्म-मृत्यूच्या फेन्यातून सुटका घडत नाही; पण ज्ञानाच्या उदयामुळे दुःखापासून मुक्ती मात्र, प्राप्त करून घेता येते.

एखाद्या गोष्टीतून दुःख करून घेऊ नका हे दुसऱ्याला सांगणे सोपे असते; पण जर कुणी अपमान केला किंवा पुत्र, कुपुत्र निपजला तर होणारे दुःख पचवणे कठीण होते. ‘परदुःख शीतल’ म्हणतात तेच प्रत्ययास येते. मनाची मूळ प्रवृत्ती स्वतंत्र आहे. त्यामुळे कुणालाही पारतंत्र किंवा बंधन आवडत नाही. फले मधुर खावया असती नित्य मेवे तसे।

हिरेजडित सुंदरी कनक पंजरीही वसे ॥

या काव्यपंक्तींप्रमाणे पोपटाला सोन्याच्या पिंजर्यात चांगले-चुंगले खाऊ घातले तरी मुक्त बनविहार खुणावत असतो. सुटकेसाठी जीव तडफडत राहतो. पिंजरा म्हणजेच बंधन आणि बंधन म्हणजेच दुःख.

अध्यात्मात सूक्ष्म बंधनाचे संदर्भ येतात त्यावर विचार करण्यापूर्वी रामकृष्ण परमहंस काय म्हणत ते पाहूया. जगातील लोकांचे आपसांतील व्यवहार पाहून ते म्हणत, ‘सगळे जीव बद्ध आहेत. पण आपण बद्ध आहोत याचीही त्यांना जाणीव नाही इतके ते बंधनांच्या अधीन आहेत. एखाद्या हत्तीला लहानपणापासून बांधून ठेवले, तर मोठेपणी साधी सुंभाची गाठही पुरते, साखळदंडाची गरज उरत नाही. त्याचप्रमाणे माणसाच्या गळ्यात

आशा-आकांक्षांचे दोर लटकलेले आहेत. फक्त कुणाची दोरी आखूड आहे आणि कुणाची लांब. ज्याच्या गळ्यातील दोरी लांब आहे त्याला बाहेरील मोठा परीघ वापरता येतो, तो लहान दोर असणाऱ्याकडे कीव येऊन पाहत असतो. मात्र स्वतःच्या गळ्यातली लांब दोरी त्याला दिसत नसते हा दैवदुर्विलास आहे. बद्ध, मुमुक्षू, साधक आणि सिद्ध अशा चार अवस्था वर्णिल्या जातात. यातल्या साधक आणि बद्ध अवस्था एकमेकांशी लपंडाव खेळत असतात. म्हणजेच साधकही आपल्या प्रवासात कधी बद्ध होतो ते त्यालाच कळत नाही आणि मग त्याची प्रगती खुंटते.’

साधनेच्या मार्गावर अनेक प्रकारची बंधने, परीक्षा घेण्यासाठी उभी ठाकतात. यातल्या काही बंधनांवर विचार करून बघा.

१) सवर्यांचे बंधन – एखाद्या गोष्टीची सवय आपल्याला बंधनात फसवू शकते याचे भान साधकाला असणे आवश्यक असते. साधकाला अधिक बोलण्याची सवय असेल, तर ते सूक्ष्म बंधनच ठरते. एवढेच नव्हे तर आपण साधकाच्या स्थितीतून बद्धाच्या स्थितीत कधी गेलो याचे भानही उरत नाही. भाषेचे लालित्य, शाब्दिक कोट्या इत्यादींच्या

प्रभावात आल्याने कधीतरी वाचेवरचा ताबाच सुटो आणि त्या नादात समोरच्या व्यक्तीस अप्रिय असणारे बोल निघतात. माणसे दुखावली जातात. समजा अप्रिय बोल नाही बोलले तर त्यातून प्रशंसा मिळू शकते; पण परमात्म शक्तीचे आपल्याद्वारे प्रकट होणे लांबणीवर पडते. म्हणजेच साधनेचे साफल्य मिळत नाही. सुभाषितकारांनी याबाबत छान लिहून ठेवले आहे.

आत्मनो मुखदोषेण बद्धयन्ते शुकसारिकः ।

बकास्त्र न बद्धयन्ते मौनं सर्वार्थसाधनम् ॥

अर्थ - बोलण्याच्या सवयीमुळे पोपट, मैनेसारखे पक्षी पिंजन्यात ठेवले जातात. तर मौन बाळगणाच्या बगळ्यांना कोणी पकडून ठेवत नाही.

२) सूक्ष्म इच्छांचे बंधन - गरीबांविषयी कणव येणे गैर नाही, दयाभाव फक्त माणसांविषयीदेखील हवा. यापेटी अनेकजण काही ना काही सेवा करू लागतात. कुणी मोकाट कुत्र्यांना रोज खाऊ घालण्याकरिता प्रयत्नशील बनतो तर कुणी बेवारशी माणसांना मदत करू पाहतो. सेवाभावी संस्था किंवा अनेक सत्संग असे प्रयत्न करतात. व्यक्तिगत पातळीवर अशा सेवा करण्यात गुंतल्यावर मानापमान, हेवे-दावे, यामुळे साधना मागे पडते याचे भानही साधकाला राहत नाही. खरी सेवा कोणती आणि भासमान सेवा किंवा साध्य काय आहे ते ओळखणे कठीण होत जाते. रामायणातील प्रसंग आपल्याला हेच शिकवतो. हरीण कधीही सोन्याचे होऊच शकत नाही हे

सीतामार्ईलाही माहीत होते. पण ऐनवेळी त्याचा मोह पडावा हे गोष्टीतून मिळणारे मोठे तत्त्वज्ञान आहे. आत्मारूपी सीता, सूक्ष्म इच्छांच्या आहारी पडण्यामुळे शोकवाटिकेत गेली. रावण अर्थात् विकारांचे प्रतीक आहे, त्याच्या अर्थीन मनुष्यात्मा स्वतःचे भाग्य हरवून बसतो हेच खरे आहे.

३) मनाच्या आवेगांचे बंधन -

आपल्यातील एखाद्या गुणामुळे समाजात किंवा साधकांच्या वरुळातही आपली वेगळी अशी ओळख तयार होते. अंगी बाणवलेल्या वैशिष्ट्याचे किंवा गुणाचे मूळ रूप पालटत जाते. साधनेतून आपल्याला मिळालेली ही देणगी परमेश्वरी प्रसाद आहे याचे भान सुटते आणि त्याची जागा सूक्ष्म अहंकार घेतो. पुढे त्या अहंकारातून वागण्या-बोलण्यात आवेग प्रकट होऊ लागतो आणि अवतीभवतीची मंडळी दुखावली जातात. मनाच्या आवेगांवरील नियंत्रण सुटल्यामुळे दुःख देणे नकळत घडते हेच ते बंधन होय. त्याचप्रमाणे दातृत्व हा गुण नक्कीच आहे; पण त्याच्या अतिरेकामुळे बळीराजाला किंवा कर्णाला त्याची फळे भोगावी लागली अशी गोष्ट सांगितली जाते. मनाच्या आवेगातून दातृत्वाचा नको तितका आवेग काय भोगायला लावतो ते माहीत आहे.

४) व्यर्थ विचारांचे बंधन -

साधनापथावर येणाऱ्या परीक्षा पाहून कधी कधी मन भांबावते. अमुक गोष्ट माझ्याच वाट्याला का? मी काय पाप केले, जेणेकरून मलाच हे पहावे लागत आहे? अशा व्यर्थ विचारांची श्रृंखला पाय मागे ओढू लागते. हेच बंधन आहे.

वरवर पाहता आपण तर अशा गोष्टींपासून मुक्त आहोत अशी समजूत अनेकांची होते; पण एकक्षणभरही असा विचार येता कामा नये इतकी सदैव आनंदीत स्थिती गाठणे हे उद्दीष्ट आहे.

जैसी वरिकरी पालवी खुडिजे। आणि मुळी उदक घालिजे याप्रमाणे वरवरच्या प्रयत्नातून नष्ट होणारे हे बंधन नव्हे.

गृहस्थाश्रमी राहून साधना करणाऱ्यास वाटते, हा संसार म्हणजेच बंधन आहे. बायका मुले नसती, मी या फंदात पडलोच नसतो तर किती बरे झाले असते. घर-संसार हेच त्याच्यासाठी बंधनकारक वाटू शकते. अशा वेळी शिव परमेश्वर म्हणतात, ‘तुम्ही स्वतःला विश्वस्त समजा. या जन्मातील सगे सोयरे म्हणजे माझीच (परमेश्वराची) लेकरे आहेत आणि कर्माचा हिशेब पूर्ण करण्याच्या हेतूने या जन्मात ही मंडळी माझ्या अवतीभवती नातेवाईक म्हणून जन्माला आली आहेत. त्यांच्याशी असलेले हिशेब योगबलाने पूर्ण करायचे आहेत हे उद्दीष्ट मनात हवे. योग म्हणजे जोडणे. मन-बुद्धी परमेश्वराशी जोडणे म्हणजेच त्याच्याशी आपले नाते जोडणे. तोच माझा पिता, माता सगळं काही आहे हे भावनेच्या पातळीवर अनुभवास आणणे. सखा मानावा भगवंत, माता-पिता गणगोत। लक्ष्मी विद्या धन-वित्त। सकळ परमात्मा ॥ असे समर्थ रामदास सांगून गेले आहेत ते अनुभवात आणणे म्हणजेच राजयोग होय.

यादी करू पाहता अशा बंधनांची साखळी मोठी आहे हे लक्षात येते. प्रवृत्तीचेही बंधन असते. इथे प्रवृत्ती

(पृष्ठ क्र.९ वर)

शेर-ए-पंजाब : दादी चंद्रमणीजी !

ब्र.कु. हेमंत, शांतिवन

जगत् उत्थानासाठी महापुरुषांनी क्रांती करूनही विश्वाचे पतन थांबले नाही, तेव्हा स्वतः निराकार शिव इहलोकी अवतरले. अध्यात्म क्रांतीचा शंखनाद करून शिवपित्याने मातृशक्तीला शांतीच्या क्रांतीचा कर्णधार बनवले. त्या शिवशक्ती सेनेच्या एक परम साहसी, निर्भय-लीडर(नेत्या) होत्या ‘राजयोगिनी दादी चंद्रमणीजी!’ दादी कठीण आव्हान स्वीकारत, विकराल विघ्नांचा सामना करून विजय पताका फडकवत. दादी निर्बल-हिम्मतहीन मातांना मजबूत आधार देत, बद्ध गोपीकांमधे बल भरून, त्यांना निर्बन्धन करवत. यज्ञपिता ब्रह्माबाबांची आज्ञा शीरसावंद्य ठेवून दादी यज्ञरक्षणांसाठी नेहमीच तत्पर असत. दादीजींचे शौर्य-साहस व निर्भयता-वीरतेचा आवाका पाहून पिताश्रीं त्यांना ‘शेरणी शिवशक्ती, शेर-ए-पंजाब’ म्हणत. नसानसांतून वाहणाऱ्या रक्ताप्रमाणे दादींच्या रोमारोमात सत्यतेची शक्ती प्रवाहित होत असे. ‘साक्षात् साहस व निर्भयतेच्या देवी’ दादी चंद्रमणी, यज्ञाच्या गौरवमय इतिहासात आध्यात्मिक वीरांगना व आदर्श महानायिकेच्या रूपात प्रत्यक्ष झाल्या.

दादीजींचा जन्म सिंध हैद्राबाद येथील एका भक्तिभावनासम्पन्न

गर्भश्रीमंत कुटुंबात झाला. सात बहिणी व दोन भावांमधील सातवी कन्यारत्न प्राप्त झाल्यावर लौकिक माता ‘सीता’ व पिता ‘रतनचंद सुरतानी’ यांनी नाव ठेवलं ‘मोतिल!’ ब्रह्माबाबा प्रेमाने दादींना ‘मोती!’ म्हणत, तर सरलता व चंद्रासम शीतलतेमुळे अव्यक्त बाबांनी नाव दिलं ‘चंद्रमणी!’ ज्योतिषाने भविष्य सांगितले होते मोतिल आठ वर्षांची झाल्यावर विरक्त होऊन घरातून निघून जाईल. दादींनी बालपणीच गुरुग्रंथ साहेब ग्रंथ वाचला होता. त्या भागवत व गीतेचा पाठ केल्याशिवाय अन्न ग्रहण करीत नसत. रात्री ईश्वराशी मातपित्याच्या रूपात संवाद साधत व म्हणत, ‘हे दयाधना, कधी मी तुझी योगिन बनेन?’ तेव्हा अचानक एके रात्री दादींना जमिनीपासून आकाशापर्यंत कापसासारख्या प्रकाशाच्या आकारात मातपित्याच्या संलग्न रूपात साक्षात्कार झाला. लागोपाठ कित्येक दिवस दादींना ब्रह्माबाबांच्या सोबत कधी श्रीकृष्ण, तर कधी विष्णुच्या रूपात साक्षात्कार होत होता, हे शेजारणीला सांगितल्यावर ती स्त्री दादींना मोठ्या बहिणी(हृदयपुष्पा दादीं) सोबत बाबांपाशी घेऊन गेली. बाबा त्यांचे काका मुलचंद आजवाला यांच्या घरी छोट्याशा खोलीत गीत ऐकवत होते.

तिथे ध्यानावस्थेत गेलेल्या एका बहिणीच्या मुखातील शब्द दादींच्या कानी पडले, ‘विमान चाललयं, चढा-चढा, विमानात चढा, ’ हे ऐकताच दादींचं देहभान हरपलं व अशरीरी होऊन त्या ध्यानावस्थेत विमानात बसून बाबांपाशी पोहचल्या व रात्री १० उशिरा वाजता तंद्रा तुटल्यावर स्वतःला बाबांच्या कुशीत पाहिलं. बाबांनी दुसऱ्या दिवशी बोलावलं. पुन्हा साक्षात्कारात न्याहाळते लं मातपित्याच्या रूपात बाबांना पाहून प्रसन्न होऊन दादी खूप प्रभावित झाल्या. तिसऱ्या दिवशी मातेश्वरींना मधुर स्वरात गाताना ऐकलं, ‘मी ओममण्डलीत काय पाहिलं? एक ऋषी बघितला!’ शाळेत पाहिलेल्या फैशनेबल मम्माला मोकळे केस व श्वेत पोषाखात, दागिने त्यागलेल्या मातेश्वरींच्या साधेपणाची छाप दादींच्या बालमनावर पडली व त्या रोज सत्संगात जाऊ लागल्या.

त्याच कालावधीत दादींचा मोठा भाऊ व मोठ्या बहिणीच्या (दादी हृदयपुष्पाजींच्या) पतीचा देहांत झाला होता. घरात दुःखाचा डोंगरच कोसळला होता. दादींच्या मातोश्री पुत्र-विरह वेदनेने व्याकुळ होत्या. दादींनी बाबांना आईला भेटायची विनंती केली, त्यावर बाबा म्हणाले,

‘मी तर मातांचा सेवक आहे.’ व बाबा दार्दीसोबत घरी गेले व पुत्र वियोगाने व्याकूल झालेला मातेला म्हणाले, ‘दुःखाचे वस्त्र त्याग, त्याने मुलाची वारंवार आठवण येईल’ तरीही आई रडत राहिली. परंतु बाबांच्या आग्रहामुळे आई सत्संगात गेली, बाबांनी आईचे कपडे बदलून वरदान दिलं, ‘तुला कृष्णासारखा पुत्ररन्न प्राप्त होईल’ व दार्दीनाही वरदान दिलं, ‘पुत्री, तू तर शिवशक्ती आहेस’ वरदानाने आईला कृष्णाचा साक्षात्कार झाला अन् आई सारं दुःख विसरून पक्की ज्ञानी बनली. आई खुश झालेली पाहून दार्दीचे बडीलही बाबांच्या निमत्रणाने सत्संगात गेले. लौकिक पिता भोगविलासी, मांसाहार व मदिरापान करणारे होते. बाबांनी त्यांची मम्मांशी गाठ घालून दिली. मम्मांना पाहता क्षणीच त्यांना लक्ष्मीचा साक्षात्कार झाल्याने त्यांनी मांस-मदिरा त्यागली, त्यांचा दमा ठीक झाला, नरकासमान झालेलं घर जणू स्वर्गात रुपांतरीत झालं. बाबा ओम ध्वनी करत तेव्हा दादी गहन शांतीची अनुभूति करत. तेरा वर्षाच्या दादी नववीत शिकत होत्या. दार्दीना बाबा चुंबकासमान खेचत. त्यांनी बाबांना विचारलं, ‘बाबा शाळा सोडू ?’ बाबा उत्तरले ‘शाळेत गेल्याने शिक्षक व विद्यार्थ्यांमधे जागृती येईल.’ बाबांनी ओमनिवासमधे मुलांसाठी वसतिगृह उघडले, सहा महिन्यानंतर वसतिगृहात राहायची बाबांनी परवानगी दिली. तिथे दादी इंग्रजी शिकवू लागल्या. दार्दीनी बाबांच्या निःस्वार्थ प्रेमात अर्पण होऊन दृढ निश्चय केला की लाख संकट आली तरी ईश्वरी गुण व शक्ती त्यागणार नाही.

यज्ञारंभी पवित्रतेच्या पथावर चालतांना खूप विघ्नं आली. पण दादी मोठ्या बहादू! म्हणून बाबांनी दार्दीचा निर्भय बाणा पाहून, विरोधी हरकिसन मुर्खिना (निर्मलशांता दार्दीचे लौकिक चुलत सासरे) ज्ञान देण्यासाठी दार्दीना एक रेकॉर्ड (इस पाप की दुनिया से कही दूर ले चल) देऊन पाठवलं. परंतु त्यात जादू आहे ह्या गैरसमजुतीपोटी त्यांनी रेकॉर्ड तोडली. असंच एकदा विरोधकर्त्याना ओमनिवासला पिकेटिंग केलं. सकाळी व्यायाम करून परत आलेल्या मुलांना म्हणाले, ‘आत जा.’ परंतु मुलं दृढ होऊन बाहेरच उभी राहिली. चंद्रमणी दार्दीची बहीण बबनचे पति वाट अडवून बसले होते, दादी न भीता त्यांना ओलांझून आत गेल्या. अशा प्रकारे नातेवाईकांनी खूप गोंधळ घातले, लाखा भवनला आग लावली. परंतु ‘जाको राखे साईंया, मार सके ना कोई’ ह्या म्हणीनुसार सर्व सुरक्षित राहिले अन् विरोधी हार पत्करून पळाले. त्यानंतर बाबा कराचीला गेले. दादीही त्यांच्या पाठोपाठ कराचीला गेल्या. त्यांना बाबा-मम्मांच्या निकट राहायचे सौभाग्य प्राप्त झालं. काही कालावधीनंतर बाबांनी लौकिक परिवाराच्या सेवेसाठी दार्दीना घरी पाठवलं. दार्दीनी बडिलांना भेटून सर्पित होण्यासाठी परवानगी मागितली, त्या पित्यास म्हणाल्या, ‘लग्नात जे काही देणार असाल, ते आत्ताच द्या.’ पिता म्हणाले, ‘मी तुला का देऊ? मी स्वतःच का म्हणून सर्पित होऊ नये?’ दादी म्हणाल्या, ‘तुम्ही घरदार-दुकान कसं सोडाल?’ बडील म्हणाले, ‘ते बाबांनाच विचार’ बाबा म्हणाले, ‘मोठमोठ्या परीक्षा

होतील, त्यांचा सामना करणार का?’ पिता उत्तरले, ‘होय.’ बडिलांनी सर्व हिशोब करून भावाच्या मुलांना दुकान दिलं व तन-मन-धनासहित सर्व परिवार सर्पित झाला. त्यातले काही यज्ञात पक्के योगी बनले तर काही नंतर मुम्बई, बैंगलोर, सिंगापूर व स्पेन इत्यादी देशात सहयोगी झाले. दादीही कुटुंबासहित सर्पित झाल्या.

दादी मातपित्या सोबत कराचीला गेल्याने घर रिकामं होतं. ज्या माता-भगिनी कराचीला जाऊ शकल्या नाहीत, त्या दार्दीच्या रिकाम्या घरी एकत्र होत व सत्संग करत. बृजशांता दादी व त्यांची आई ‘लीलावती’ सारख्या अनेक बद्ध गोपी कडक बंधनात होत्या. चंद्रमणी दादीजी रामसेवक हनुमान बनून त्यांना संदेश पोहचवत. दादी शीलेन्द्रा सोळा कुलूपात बंद होत्या, त्यांना पत्र देण्यासाठी बाबांनी चंद्रमणी दार्दीना पाठवलं, छतावर बसलेल्या शीलेन्द्रा दार्दीनी चंद्रमणी दार्दीना पाहताच विचारलं, ‘काय आणलयं?’ दादी म्हणाल्या, ‘पत्र!’ शील दार्दीनी वरून दोरा सोडला, चंद्रमणी दार्दीनी दोन्याला पत्र बांधून वर पोहचवले. दार्दीची लौकिक मामी ‘सती’ (प्रकाशमणी दार्दीची बहीण) बद्ध होत्या. त्यांच्या सारख्या बहिर्णीनी दार्दीना विचारलं, ‘आम्ही कराचीला कसं येऊ?’ चंद्रमणी दादी त्यांना हिम्मत देत म्हणत, ‘ट्रेन मध्ये बसून निघा’ त्यांच्या पर्तीनी स्टेशन मास्टरला त्यांचा फोटो देऊन म्हटले होते, ‘ह्यांना पाहिलं तर आम्हाला कळवा,’ तेव्हा बहिर्णीनी गुप्त योजना बनवून बुरखा घालून त्या कराचीला पोहोचल्या व वेगळ्या बंगल्यात मम्मा व दीदी

मनमोहिनींसोबत शिवणकाम करू लागल्या. नातेवाईक वारंट वर वारंट पाठवत, माता म्हणत, ‘आम्ही इथे नोकरी करतो.’ सर्व प्रयत्न असफल झाल्याने विरोधकत्यानी साधु वासवानींना भडकवलं. त्यांना समजवायला बाबांनी दार्दीना पाठवतं. त्यांना ज्ञान देऊन दादी म्हणाल्या, ‘बाबा तर तुमचा खूप आदर करतात. बाबांनीच तुम्हाला निमंत्रण पाठवलंय.’ हे ऐकून साधु वासवानीजी खूप खूप होऊन बाबांना भेटायला निघाले. कार मधे बसायला लागल्यावर समर्थकांनी त्यांना घेरलं, वासवानीजी त्यांना म्हणाले, ‘घाबरू नका, एका तासात परत येतो.’ तरीही शिष्यांनी त्यांना जाऊ दिलं नाही व त्यांना भडकावून पिकेटिंग करायला भाग पाडलं. परंतु वेळेवर पोलीस आले अन् वासवानींना घेऊ गेले.

दादीजी १९५० साली बाबांसोबत आबूत आल्या, त्यावेळी अर्थिक चणचण ईश्वरी सेवेकरीता कारणीभूत झाली. दादी, बाबा-मम्मांच्या प्रेमात वाढल्याने त्यांना सोडू इच्छित नव्हत्या. तरीही दार्दीचे भाग्य बनावे, म्हणून बाबांनी अजमेरला हृदयपुष्पा दार्दीपाशी पाठवलं. तिथे तीन महिने राहून दादी अमृतसरला गेल्या व पंजाब, हरियाणा, जम्मु-काशीर व हिमाचल मधे सेवेचा विस्तार केला व अनेकांचं जीवन घडवलं. अचल दीदी, प्रेम दीदी देहरादून व राज दीदी नेपाळसारख्या अमूल्य हिन्यांना पैलू पाडले. दादी म्हणत, ‘मी राजा बनविणारी आहे, प्रजा आपोआप बनेल’ एका गावात (श्रीहरगोविंदपूर) निर्मलशांता दार्दीना सेवार्थ जायचं होतं, पण बाबांनी

चंद्रमणी दार्दीना पाठवलं. तेथे छोट्याशा खोलीत ना न्हाणीघर, ना संडास, ना पाणी होतं. दादी मोरीतच स्नान करत. सारं गावं दार्दीना साथ देत होतं. मम्मा भेट देण्यास गेल्या, आठशे लोक हार घेऊन मम्मांच्या स्वागतसाठी आतुर होते. नंतर बाबाही गेले, कुमारींनी गीत गायलं, ‘निकलेगी हम शिवशक्तियां कुरुक्षेत्र के मैदान में, होती चलेंगी पास निश्चय के इम्तिहान में’ सभेत ज्येष्ठ वयाचे विरोधी होते, बाबा कुमारींना नेतील हे असे समजून घोंगडं घालू लागले. कुणी दारापुढे तर कुणी झाडावर चढून बाबांची बाहेर वाट पाहू लागले. पण दार्दींनी युक्तिने मागच्या दरवाज्याने बाबांना टँकसीत बसवून सुरक्षित रवाना केले.

हापूढ मधे प्रचंड विरोध झाला, तिथेही बाबांनी दार्दीनाच पाठवलं. पवित्रता पसंत नसल्याने भांडण करीत असत. ‘रजू’ नावाच्या मातेचा पति तो क्रोधाने म्हणाला, ‘घरातून चालती हो.’ रजू माता दिल्ली सेंटरमधे भांडी घासायची सेवा करू लागली. पतीने दागिने चोरीचा आरोप केला. त्याने सेंटरचं वीज व पाणी पुरवठा बंद करवला व गुंड पाठवून घर मालकाला मारायची धमकी दिली. विरोधकांनी दुसरं घर दाखवलं व सामानासोबत दिल्लीला पाठवायला ट्रक आणला. पण गव्हर्मेंट सोबत होती, पोलीस म्हणाले, ‘ह्यांचे काहीही घेऊ नका.’ बाबांनी संदेशीद्वारे संदेश मागवला, संदेश आला ‘निर्भय व्यक्तिने पुढे चालावे’ त्यानुसार दादी सर्वात पुढे चालत होत्या, विरोधी मारायला पाठलाग करत होते, पण दार्दीभोवती प्रकाश वलय दिसल्याने मारू शकले नाहीत. विरोधींनी सेंटरला घातलेलं

कुलूप पोलीसांनी तोडलं. लखनऊहून आलेल्या मंत्र्यांनी दोन्ही पक्षांच्या ८-८ व्यक्ती बसवून रजू माताचे जबाब घेतले, पण चूक न मिळाल्याने ८ विरोधकांना तुरुगात पाठवलं. दार्दींनी विघ्न विनाशक गणेश बनून प्रकरण शांत केले.

पंजाबच्या अचल दीदी दार्दीचे गुणगान करताना सांगत-, ‘मी श्रीहरगोविंदपूर मध्ये १९५३ साली दार्दीनीच माझं जीवन घडवलं. माझं लौकिक कुटुंबावर प्रेम होतं, मी लौकिक-अलौकिक दोन्ही सांभाळून ज्ञानमार्गावर चालत होते. एके दिवशी दादी म्हणाल्या, ‘बाबांना भेटायला जाल तेव्हा नष्टोमोह स्थिती हवी म्हणजे बाबा खूश होतील.’ दार्दींच्या संगतीत वर्षातच माझे स्वभाव-संस्कार बदलून स्वपरिवर्तन झाले. यज्ञात सर्व नातेवाईक असूनही दार्दींचा कुणात मोह नव्हता. मी शिक्षिकेची नोकरी करताना दार्दीपाशी सुव्हीत जाई. त्यांचं बाबावरचं प्रेम, योगाची रुची व तपस्येचं रूप खूप आकर्षित करायचं, त्यांची दृष्टी घेता-घेता दुर्गा-वैष्णोदेवीचा साक्षात्कार होई. एकदा अमृतसरमधे सम्मेलनात शांतीयात्रा निघणार होती. क्लासच्या मातांच्या विरोधी नातेवाईकांनी बदला घेण्यासाठी दगडफेक करायची धमकी दिली. निर्भयतेच्या मूर्ति दादी दृढतेने म्हणाल्या, ‘यात्रेवर दगड नव्हे, पुष्पवर्षा होईल,’ व शक्तीशाली उद्गारांनी उत्साह-साहस भरून निर्भय बनवलं. लोकांनी दगडफेक ऐवजी फुल-माळांनी स्वागत केले. दार्दींच्या भाषणांमध्ये नैतिक बळ असे. साध्या सरळ निर्लोभी दादी म्हणत, ‘एक जोडी चप्पल असल्यावर दुसरी का हवी?’

त्या स्वतःआचरण करून शिकवत. कुणात मतभेद झाला तर लगेच समेट घडवत, टीचर बहिर्णींना विशेष वेळ देत व समस्येचं निराकरण करत. कन्यांना ट्रेनिंग देऊन समर्पित करण्यात दादी प्रवीण होत्या. दार्दींनी त्याग-तपस्येचे संस्कार भरून एकमेकास सन्मान द्यायला शिकवलं व एकतेच्या सूत्रात बांधलं.

अमीरचंद भाई दार्दींची वैशिष्ट्ये वर्णन करत, ‘दार्दींची १९६३ साली लुधियानात प्रदर्शनीत भेट झाली. नंतर मनोहर दार्दींना अमृतसर मध्ये भेटलो. चंद्रमणी दादी योगातून दोनदा उठल्या व योगानंतर म्हणाल्या, ‘आज योग नाही लागला, ट्रेनिंगसाठी आलेली कुमारी क्लासमध्ये नव्हती, तिला दोनदा बोलवायला गेले.’ इतकी कन्यांची काळजी घेत. दार्दींचं प्रशासन फार शक्तीशाली होतं, त्यात स्पष्टता व स्वच्छता होती. एकदा धर्मशालाहून डायरेक्ट पालमपुर (हि.प्र.) जाण्या ऐवजी दार्दींनी कांगडा मार्गे जायचं ठरवलं, मी म्हणालो, ‘टैक्सीचं भांड वाढेल,’ दादी म्हणाल्या, ‘तेथे नवीन सेंटर उघडलयं, भेटून जाऊया’ अचानक दार्दींना पाहून बहीणी खूश झाल्या. लहान बहीणीला दोन वर्ष झाल्याने दुसऱ्या सेंटरवर पाठवायचं होतं. दादी निर्णय करण्याआधी बहीण छोटी असली तरी तिचा विचार घेत व समजवून संतुष्ट करूनच बदली करत. टीचर्स व जिज्ञासुंना समदृष्टीने पाहत व श्रेष्ठ स्थिती बनवत. एकदा पंजाब यात्रेचा कार्यक्रम बनत होता, दादी म्हणाल्या, ‘अमुक सेंटरवरही जायचयं’ मी म्हणालो, ‘त्यांनी निमंत्रण नाही दिलं.’ त्या म्हणाल्या, ‘त्यांचं पोस्टकार्ड आलं होतं, त्या भागात

आलात तर आमच्याकडे ही या. त्यांना सूचित करा’ इतका सर्वांना मान देत. जिथे सेवेची गती मंद असेल तिथे निमंत्रण नसलं तरी जात, त्या म्हणत, ‘आपण जातोय हे कळल्यावर सर्वांचा उत्साह वाढेल.’

दादी जितक्या सरल स्वभावी तितक्याच नियम मर्यादांमध्ये पक्या होत्या. दादी धारणांबाबत कधीही तडजोड न करता स्नेह व शिस्तीचे सुंदर संतुलन साधून, प्रेम देऊन आपलसं करत. दार्दींचे हृदय साफ-स्वच्छ होतं. एकदा एक भाऊ दार्दींना म्हणाला, ‘सेंटर व टीचरची एक गोष्ट सांगतो पण दादी कुणाला सांगू नका.’ दादी ने हमीप्रमाणे खळखळून हसून म्हणाल्या, ‘अशी गोष्ट मला नको सांगू, मी सांगणार नाही, पण कुणी विचारलं की तो भाऊ काय म्हणाला तर खोटंही बोलणार नाही. गोष्ट सांग, न सांग तुझी मर्जी.’ दादी भाषणात आढेवेढे न घेता थेट ज्ञान देत. कुणी कथा सांगून प्रभावित केलं तर म्हणत, ‘टाळ्या तर खूप मिळवल्या, पण परमात्म परिचय दिला नाही.’ दार्दींमध्ये दयाभावना खूप होती. ट्रेनमध्ये कुणी कसाही असला तरी शिवसंदेश देत. भेटवस्तू देताना महत्त्व सांगून देत. त्यांच्या रोमारोमात विश्वकल्याणाची भावना होती. एकदा अमृतसरमध्ये सकाळपासून सायंकाळपर्यंत एकाच ठिकाणी बसून सर्वांना भेटल्या. तिथेच नाष्टा व भोजन केलं. राज दीदी म्हणाल्या, ‘दादी मी थकले, पण तुम्ही नाही, थोडी विश्रांती घ्या’ दादी म्हणाल्या, ‘मी सेवेसाठी आलेय, आरामासाठी नव्हे.’ गृहस्थांश्रमींकडे त्यांचं विशेष लक्ष असे, घरातील प्रत्येकाने ज्ञान ऐकावे ही भावना असे,

त्याकरिता रविवारी मुलासांठी क्लास ठेवत, ज्यांची मुलं येत नसत त्यांना जाब द्यावा लागे. दार्दींनी संगोपन केलेल्या छोट्या कन्या सेंटर इन्चार्ज बनल्या.

दार्दींच्या निकट राहिलेल्या विजया दीदी अनुभव सांगतात, ‘दादी अमृतवेळेस फार महत्त्व देत, सकाळी स्वतः सर्वांना उठवत. शक्तीशाली योग करत व करवत. ट्रेनिंग घेणाऱ्या कन्यांना केस विचरणं, साडी नेसणं, भाषण व सर्व प्रकारच्या कर्मणासेवा शिकवत. दार्दींचे खाणपिणं साधं होत, मात्र पथ्य कसोशीने पाळत. कुणाचं काही ऐकलं तरी त्यास त्या दृष्टीने न पाहता म्हणत, ‘प्रत्येक व्यक्ति कधी तरी बदलते.’ दार्दींची निर्णय शक्ति उत्तम होती. त्यासमोर पंजाब झोनमध्ये समस्या नगण्य होत्या. एकदा नव्या सेंटरच्या उद्घाटनासाठी दार्दींना जायचं होतं, प्रकाशमणी दार्दींचा फोन आला, ‘तेथे गुल्जार दादी जातील, तुम्ही कटकला जा’ सर्वांनी दार्दींची मनधरणी केली, पण त्या म्हणाल्या, ‘तिथे गरज असेल’ मोठ्या दार्दींची आज्ञा पाळून त्यांना सन्मान देत. प्रकाशमणी दादी नाजुक परिस्थिती हाताळायला दार्दींनाच पाठवत. दार्दींना ज्ञान व योग अति प्रिय होता. त्या फावल्या वेळेत खास ज्ञानामृत, नवं पुस्तक साहित्य मागवून वाचत.

सिरसाच्या बिंदू बहन दार्दींची वैशिष्ट्ये सांगतात, ‘एकदा दार्दींपाशी एक बहीण जिज्ञासूंची तक्रार करत म्हणाली, ‘दादी हा असा आहे! असा आहे!’ आधी दार्दींनी प्रेमाने ऐकलं व नंतर म्हणाल्या, ‘असा आहे, असं म्हणूनकोस, असा होता-असं म्हण’ कारण

(पृष्ठ क्र. १२ वर)

‘सकारात्मक विचारांची ताकद’

(कथा - ३)

ब्र.कृ. मनोहर, गोरेगाव

कुणीतरी सांगून गेलंय, ‘पानी मेरे गिरने से इन्सान की मृत्यु नहीं होती, इन्सान की मृत्यु तब होती हैं जब उसे तैरना नहीं आता’

परिस्थितीयां कभी भी समस्या नहीं बनती, समस्या तब बनती हैं, जब उनसे निपटना नहीं आता।

आज एका दिव्यांग राजाची कहाणी सांगतो. या राजाच्या राज्यात कुठल्याही प्रकारच्या अडचणी नव्हत्या. सगळेच जण राजा आणि प्रजा फार आनंदात जीवन व्यतीत करत होते. एवढा चांगला राजा आपल्याला लाभल्यामुळे प्रजाजन नेहमीच परमेश्वराचे आभार मानत असत. राजा दिव्यांग होता, त्याला एकच डोळा आणि एकच पाय होता. पण राजा ह्या गोष्टीसाठी ईश्वराकडे कोणतीही तक्रार करीत नसे.

एक दिवस राजा आपल्या महालाच्या राजभवनात फिरत भिंतीवर लावलेली तैलचित्रे न्याहाळत होता. ती सुंदर-सुंदर चित्रे त्याच्या पूर्वजांची होती. त्याचे बडील, आजोबा, पणजोबा, खापर पणजोबा... हे सर्व बघत असताना तो विचार करत होता की, किती पराक्रमी घराण्यात माझा जन्म झालाय, देवा तुझे खूप आभार. माझे वडील फार पराक्रमी होते, त्यांचे वडील पराक्रमी, त्यांचे वडील... अशा

विचारात तो मग्र होता. शेवटच्या तैलचित्रानंतरच्या त्या रिकाम्या जागेला बघून तो चिंताग्रस्त झाला. कारण त्याला हे माहीत होते, की ती रिकामी जागा त्याच्या चित्राने भरणार आहे. त्याला, मरणाचे भय नव्हते, पण तिथे लागणारे त्याचे चित्र कसे असेल बरे ! राजा विचार करत होता, की मी तर एकाक्ष, एकच डोळा आहे मला, पाय पण एकच... ह्या सर्व तैलचित्रात माझे चित्र मात्र गालबोट लावून जाईल, खूप खराब दिसेल ते. त्यामुळे तो फार व्यथित झाला. माझ्या मरणानंतर काय माहीत कोण ते चित्र काढेल, कसे असेल ते.... असे विचार चालू असतानाच त्याला एक युक्ती सुचली - आपण जिवंत आहोत तोपर्यंतच एखादे चित्र कुणाकडून काढून घ्यावे. म्हणजे कळेल तरी मला बघायला तरी मिळेल की माझे चित्र कसे दिसते ते.

मग काय राज्यात दवंडी दिली गेली की, सर्व चित्रकारांनी एकत्र जमावे आणि राजाचे चित्र काढावे. जेवढे चांगले चित्र, तेवढे चांगले बक्षीस त्या चित्रकाराला देण्यात येईल. चित्रकार जमले पण सर्वांना एकच चिंता कसे चित्र काढले म्हणजे त्यात राजा छान दिसेल? काय युक्ती करावी? एक डोळा, एक पाय नसलेल्या राजाचे चित्र काढावे तरी कसे? सगळेजण

बक्षिसाचा नाही तर विचारात होते, की चित्र चांगले झाले नाही, तर मात्र आपली काही खैर नाही. मोठे मोठे चित्रकारही घाबरून गेले. कुणीच होकार भरेना.

तेवढ्यात एक युवक पुढे आला. तो म्हणाला ‘हे राजन् मी आपले चित्र काढायला तयार आहे. फक्त मला २४ तास द्या. मोठ्या-मोठ्या चित्रकारांना मोठे नवल वाटले, की आम्ही ही जिथे हार मानून बसलोय तिथे हा आजकालचा तरुण काय करणार? राजाचा राग अनावर झाला तर मात्र ह्याची फाशी अटल आहे. हा शुद्ध वेडेपणा आहे...

पण राजाला मात्र का कोण जाणे त्याच्यावर विश्वास ठेवावासा वाटला. तो म्हणाला, ‘ठीक आहे मुला, काढ तू माझे चित्र. दुसऱ्या दिवशी हा मुलगा तैलचित्र आणणार म्हणून दरबार खाचाखच भरला होता, लोकं दूरदूरहून हे बघण्यासाठी जमा झाले होते. तरुणाने जेव्हा राजाचे चित्र समोर आणले, तेव्हा ते पाहून राजासकट सगळा दरबार अंचंवित झाले. टाळ्यांचा कडकडाट सुरु झाला. राजा प्रसन्न झाला, म्हणाला ‘वाह’! ह्यापेक्षा सुंदर चित्र असूच शकत नाही माझे!’ राजाने तरुणाला फार मोठे बक्षीस देऊ केले.

तुम्ही विचार करत असाल त्या मुलाने दिव्यांग राजा ज्याचा एकच डोळा, एकच पाय आहे, त्याचे चित्र कसे बरे काढले असेल? तर त्या मुलाने राजाला एका घोड्यावर बसलेले दाखवले एका बाजूने असलेले ते चित्र ज्यात राजाचा एकच पाय दिसत होता. आणि घोड्यावर बसून तो शिकार करत होता. शिकार करताना धनुष्यातून बाण ओढताना एक डोळा बंद करतात न, तसे त्याने दाखवले होते आणि नसलेला डोळा बंद दाखवला होता. अशाप्रकारे युक्तीने राजाचे ते तैलचित्र बनलेले

पाहून राजा सकट सगळेच लोक अवाक् झाले. एवढे छान चित्र कुणीच आतापर्यंत बघितले नव्हते.

त्या मुलासमोर ही एक प्रकारची परीक्षाच होती; पण त्याने सकारात्मकतेचा वापर करून त्यातूनही मार्ग काढला. जीवनात कुठलेही संकट, परीक्षा आली तरी सकारात्मकतेचा टिळा घेऊन प्रयत्न केल्यास कुठल्याही संकटातून आपण बाहेर येऊ शकतो. पण एकच आहे हा टिळा रोजच्या रोज आपला आपणच घेणे गरजेचे आहे. बरं का! त्यामुळे

तुम्ही ने हमीच अधिकाधिक सकारात्मक बनत जाल. शेवटी एवढेच म्हणेन की, जीवनात कधीही आशेचा हात सोडू नका. कारण ज्यांनी आशा सोडली, जीवन ही त्यांचा हात सोडून पुढे निघून जाते. प्रत्येक क्षणी सकारात्मक राहा, आनंदी राहा, प्रसन्न राहा. परमेश्वरी आशीर्वाद, आपल्या माणसांची साथ आणि स्व मेहनतीच्या जोरावर जगापुढे तुम्ही एक उदाहरण बनाल असे काही करा.

(पृष्ठ क्र. ३ वरून)

म्हणजे मनाची प्रवृत्ती नव्हे. तर नोकरी धंदा-व्यवसाय चरितार्थसाठी जे काम करतो ते. माझां माझां असं अनेक गोष्टीत वाट राहत त्याचेही एक बंधन असते. मनुष्यात्म्यात असणाऱ्या काम-क्रोधादि संस्कारांचेही बंधन असते. या सर्व बंधनांचा पाया एकाच ठिकाणी आहे असे शिव परमात्मा सांगतात. तो म्हणजे देहभान. मी आत्मा आहे याची फक्त माहिती नव्हे, तर अनुभूती. या विषयीचा अभ्यास आणि त्यातून होणारा अनुभव, हाच उन्नतीचा मार्ग आहे. आजवर कुठल्याही धर्मग्रंथाने, धर्मात्म्यांनी यावर अधिक भर दिल्याचे दिसून येत नाही. शिवपिता स्वतः अवतरित होऊन या राजयोगाचे प्रशिक्षण देत आहेत. कलियुगाच्या अंताला स्वतः सृष्टीवर येऊन मनुष्यात्म्यांचा उद्धार करण्याकरिता

परमेश्वरास साधारण मनुष्य तनाचा आधार घ्यावा लागतो.

त्याने शिक व ले ल्या राजयोगाच्याद्वारे ‘बंधनाचा फांसा’ सुटू शकतो, गाठ उकलेल. आपण देह आहोत असे समजायामुळेच सर्व बंधने आत्म्याला बद्ध करत जातात. मात्र मी देह नसून आत्मा आहे हे भान जितके दृढ होत जाते तितकी मन-बुद्धी स्थिर होऊ लागते. योगयुक्त अवस्था अनुभवास येते.

जैसा निर्वातीचा दीपु। सर्वथा जेणे कंपु॥

तैसा स्थिरबुद्धी स्वरूपु। योगयुक्त (ज्ञाने.अ. २ ओवी ३४१)

असा अनुभव करायचा असेल, तर परमेश्वराचा यथार्थ परिचय हवा. त्याचा परिचय तो स्वतःच येऊन देतो आणि सांगतो ‘मी निराकार आहे. माझे मूळ नाव ‘शिव’ आहे. शिव म्हणजे

कल्याणकारी. तुम्ही माझ्याशीच सर्व संबंध जोडा म्हणजे मी तुम्हाला सर्व कर्मबंधनातून मुक्त करेन. परिचयातून संबंध आणि संबंधातून प्रीती जडते. कलियुगाच्या अंती एका परमेश्वरावरच प्रीती ठेवली तर तो आपल्याला अनेक प्रकारच्या पाशातून मुक्त करेल. देह, देहाशी निगडीत सगळे जगत् नाते-संबंध, कर्माचे हिशेब या सगळ्यातून मुक्त होण्याचा मार्ग दाखवितो म्हणूनच भक्तीत त्याचे यथार्थ वर्णन करतात ‘पशुपतिनाथ’. शिवाच्या अवतरणाचे द्योतक म्हणजे च ‘शिवरात्र’. कलियुगरुपी रात्रीत त्याचे अवतरण झाले आहे आणि तो आपले गीताज्ञान देत आहे ही या कालपर्वतील सर्वात महत्वाची गोष्ट आहे, सत्य आहे. सर्व वाचकांना शिवरात्रीच्या निमित्ताने मंगल शुभकामना देऊन इथेच लेखणी थांबवतो.

परिस्थिती नावाची शाळा माणसाला आयुष्यात योग्य शिक्षण देते. आलेल्या प्रसंगास पाहून घाबरून न जाता त्याला फक्त एक परीक्षा समजा.

“गुलजार दादी – नम्बरवन संदेशी होत्या”

ब्र.कृ. चक्रधारीदीदी, शक्तिनगर, दिल्ली

जेव्हा मी ईश्वरी ज्ञानात आले, त्यावेळी हा यज्ञरूपी बाग आदिरत्नांनी फुललेला होता. त्यांचे दिव्यत्व, त्यांचा आत्मिकस्नेह ह्या उपवनाची शोभा वाढवत असे. मग हळूहळू एक एक करत कितीतरी पक्षी पूर्णत्वाला प्राप्त करत, आनंदाने आपल्या पुढील भूमिकेसाठी जात आहेत. त्यांचे असे जाणे म्हणजे आपणा सर्वांना जणू काही ईश्वरी इशारा आहे की, ‘तयार रहा, आपली मनःस्थिती (अवस्था) मजबूत बनवा’. हळूहळू ह्या बागेत नव-नवीन फुलं फुलतील आणि जुन्या जाणत्या फुलांना बाबा दुसऱ्या विधायक कार्यासाठी पाठवतील. ते दृश्य आम्हा सर्वांना दिसतंय, अगदी स्पष्ट ! गुलजार दादीजी अनेकांचे बाबांशी मिलन करून देण्यास कारणीभूत झाल्या. हे सौभाग्य त्यांना प्राप्त होते, त्याच सर्वांना सोडून नजरेआड झाल्या, सूक्ष्म वतनवासी बनल्या –

दादाजी साप्ताहिक कोर्स करताना खूप छान छान गोष्टी ऐकवत असत.

जगातील सर्वांत पहिले सेवाकेन्द्र म्हणजे दिल्लीचे, कमला नगर इथेच माझी प्रारंभिक ईश्वरी सेवा चालू झाली. मी जेव्हा तिथे गेले, तेव्हा त्या ठिकाणी गुलजार दादीजी, जगदीश भाईजी, एक दोन भाऊ हे सर्वजण तिथेच राहायचे.

त्रिमूर्ती नावाचे मासिक निघायचे आणि जगदीशभाई कुठल्या न कुठल्या कामात बहिर्णींना व्यग्र ठेवायचे, जेणेकरून ज्ञानात त्यांची आवड (वाढत जाईल) टिकून राहील. मी तिथे जायचे; पण मुरली क्लासला नाही. साप्ताहिक कोर्स करण्यासाठी मला तिथे जायला सांगण्यात आले होते. सुदेश दीदी त्यावेळी गुलजार दादींबरोबर राहायच्या. मी तिथे कोर्सला जाऊन २-३ दिवसच झाले असतील. ते वढचात आपल्या आदरणीय मातेश्वरी दिल्लीला आल्या आणि मला भेटल्या. मम्मानीच मला पहिल्यांदा चक्रधारी ह्या नावाने हाक मारली. नाव बदलताच माझा दिव्य जन्म सुरु झाला. गुलजार दादीं कोर्स करताना मला रोज विचारायच्या आज काय ऐकलंस ? आणि मीही काही न काही चांगल्यात चांगल्या गोष्टी त्यांना ऐकवत असे.

एकदा गुलजार दादींनी प्रेमाने माझ्या खांद्यावर हात ठेवत, आपल्या खोलीत घेऊन गेल्या, आणि म्हणाल्या की, मी इथे एकटी आहे, (त्यांच्याजवळ सुदेश दीदी च्या नंतर एक राज नावाची बहिण होती, पण त्या दुसऱ्या सेवाकेंद्रावर गेल्या होत्या सेवेसाठी) तर तू माझ्याबरोबर इथे राहशील का ? ही माझ्यासाठी एकदम

सोन्याची संधी होती, मी घरच्या बंधनाकडे बघितले नाही. मी लगेच होकार दर्शवत म्हटले, ‘मी न कळी राहीन.’ त्या म्हणाल्या ‘कधी येशील ? म्हटल, ‘उद्याच येईन की !’ दुसऱ्याच दिवशी मी पिशवी भरली, (कपडे, सामान) आणि दुपारी जवळपास अडीच वाजता दादींच्या खोलीत जाऊन पोचले. दादी तेव्हा आराम करत होत्या. मी विचारलं ‘मला काय करायचं आहे, ते सांगा ! दादी म्हणाल्या, ‘माझ्या खाटेखाली एक चर्ट आहे, ती काढ आणि तूही आराम कर बघू.’ मला ती चर्ट देखील सुंदर गालिच्याप्रमाणे भासली.

हेच सर्वश्रेष्ठ जीवन आहे – मी थोडेसेच कपडे घेऊन गेले होते. तिथे भिंतीत सिमेंटचे कपाटवजा कोनाडे होते, दादी म्हणाल्या त्यापैकी एकात माझे कपडे आहेत. एकात जगदीशभाईचे कपडे, तर एकात तू कपडे ठेव. एकात दुसऱ्या मातेचे कपडे होते. हेच आमचे कपाट होते त्याला कोणताही दरवाजा किंवा पडदा नव्हता. असेच कपडे ठेवलेले असत. त्याच दिवशी दादी मला म्हणाल्या की, तुला जर जमिनीवर झोप आली नाही. तू ह्या पलंगावर झोप, मी खाली झोपेन.

कमतरतेतून मुक्त करणारी दादी – कधी

कोणत्या बहिणीने येऊन जर सांगितले की, ‘दादी हा भाऊ न फार राग राग करतो’ तर दादी लगेच म्हणायच्या’, हाही त्याचा एक गुणच म्हणायचा’ दादी अवगुण हा शब्दच वापरायच्या नाहीत. तो त्यांच्या शब्दकोशातच नव्हता जणू ! तसेच दादींनी कधी कुणाला समजवायचाही प्रयत्न केला नाही. कधी कुणाच्या कमतरेवर बोट ठेवले नाही. परंतु बाबांच्या ज्ञानयुक्त गोष्टी ऐकवून त्यालाही त्यातून मुक्त होण्यास मदत करत असत – दादींमध्ये हे वैशिष्ट्य होते.

दादी बाबांसमवेतच राहायच्या – दादी तर जणू काही शिवबाबांमय झाल्या होत्या. त्यांचा विशाल दृष्टिकोन होता. त्यांच्या शरीरात काय बदल होतय हे डॉक्टरांना कळतच नव्हते, त्यासाठी त्यांच्या सतत वैद्यकीय तपासण्या होत होत्या. परंतु जेव्हा शारीरिक व्यार्थींचा जोर वाढायचा, तेव्हा त्यावेळी दादी स्वतःला शरीरापासून वेगळे अनुभव करायच्या. दादींनी संपूर्ण रूपात स्वतःला बाबांवर समर्पित करून टाकले होते. दादी सतत बाबांशी योग्युक्त होऊन राहत.

दादींच्या खोलीत नीरव शांतता असे – त्या दिवशी मी दादींना भेटून स्वतःच्या खोलीत गेले. दुसऱ्या दिवशी ८.१५ ला न्याहारीला बसलोच होतो आणि इस्पितलातून फोन आला, ‘ताबडतोब निघून या.’ मी पोहोचले, तेव्हा दादींच्या खोलीत नीरव शांतता होती. दादींच्या अव्यक्त होण्याची बातमी ऐकून मुंबईचे कित्येक बहीण-भाऊ इस्पितलात पोहोचले, तशी मीही सैफी इस्पितलात पोहोचले, त्या लोकांनी एवढे लोक आलेले असूनही फार

सहयोग, मदत केली. त्यांनी दादींना 'Royal suit' दिलेला होता. वॅटिलेटर, डॉयलिसिस, एंडो स्कॉपी पी, कोलोनोस्कोपी सगळी सगळी व्यवस्था त्यांनी त्याच खोलीत केली होती असं वाट होत. दादींच्या प्रभावात ते हे सारं काही आपसूक करत होते.

मास्टर बाबा (छोटे बाबा)

कोविडच्या वेळी डॉक्टर्स दादींसाठी भाज्याही आणायचे. दादींसाठी ते फार भावूक असत. तेही दादींचे धारणास्वरूप पाहून अर्चंबित होत, दादी आपल्यासमोर एक उदाहरण ठेवून गेल्या. उदा: बाबा म्हणतात ना, की तुम्ही मास्टर आहात, तर दादी मा. बाबा बनून निवर्तल्या.

दृष्टीत जादू – दादी मितभाषी असल्याने शब्द फार कमी वापरायच्या पण त्यांच्या दृष्टीतून वरदान मिळायचे. तसेच दादी खूपच प्रेमाने आणि नम्रपणे बोलायच्या. सर्वांना आदराने वागवायच्या. सर्व दादींनी फार कठीण परिस्थितीत दिवस काढले. पण किती अतूट विश्वास होता त्यांचा ह्या ज्ञानावर, वैश्विक नाटकावर !

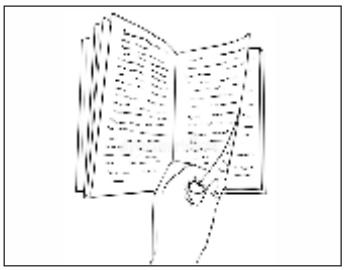
त्रिकालदर्शी बना – एकदा दादींना कुणी विचारले की, ‘शेवटच्या घटिकेचा पुरुषार्थ तो कोणता?’ दादींनी त्याचे मोठे मार्मिक, तेही एका वाक्यात उत्तर दिले, ‘त्रिकालदर्शी बना.’ जेव्हा आपण कुठल्याही गोष्टीची सुरुवात मध्य शेवट (आदि-मध्य-अंत) ह्यांचा विचार करून ते काम करतो, तेव्हा आपांस ममन्वयतेचा अनुभव होतो, पश्चातापमुक्त होतो आपण. मग पुन्हा कुणी विचारले, ‘बाबांसारखं कसे बनावे?’ दादी म्हणाल्या, ‘देहभानातून मुक्त व्हा, तेव्हाच संपूर्ण बनू शकाल.’

साधारण कार्यातही अलौकिकता – सर्व दादींच्या साधारण कर्मातही अलौकिकता होती, आत्मीयता होती. ‘एक बाबा, दूसरे कुणीच नाही.’ हे आपण सर्व दादींमध्ये बघितले. दादींना बाहेरच्या (दुनियेत) जगात अजिबातच रुचि नव्हती. पण बाबांवर मात्र त्यांचा अतीव विश्वास होता. स्वतःला ओळखले, आणि एकदम पक्क्या वारस बनल्या. आपल्यासाठी त्या आदर्श आहेत. त्यांना समोर ठेवून पुरुषार्थ केल्यास आपणही सहज संपन्न, संपूर्ण स्थिती प्राप्त करू शकू. दादींच्या आयुष्यातून छोट्या छोट्या गोष्टी शिकायला मिळतात. बाबांनी जे एकदा श्रीमत दिले, काही झाले तरी ते करायचे च करायचे हे दादींचे उद्दीष्ट असायचे.

योग कसा वाढवावा ? – दादींनी एकदा क्लास केला आणि त्यात म्हटले, ‘चार पानी पूर्ण मुरली आठवणीत राहत नसेल, तर सार तर आठवेल, प्रश्न उत्तर तर आठवेल, ते ही नाही, तर वरदान, लक्षात ठेवा, वरदानही नाही, तर slogan तरी लक्षात असू द्यावे.’

एकदा कुणी विचारले, ‘दादी योग कसा वाढवावा ?’ दादी उत्तरल्या, ‘अस बघा, आता आपण दिवसभरात ३ वेळा जेवतो किंवा चहा-पाणी घेत असतो, त्यावेळी बाबांची आठवण जर आपण केली, तरी खूप जमा होत राहील. अशा अशा सहज-सोप्या शब्दांत दादी खूप काही सारयुक्त सांगून जायच्या.

बाबा आणि सर्व वरिष्ठ आपल्या बरोबर आहेत. बुद्धि-योग स्पष्ट असावा, तेव्हाच आपण बाबांची प्रेरणा प्राप्त करू शकू.

यज्ञेतिहासाची पाने चाळताना

दिवंगत ब्र.कु. रमेश गावडेवी

पुरुषोत्तम संगमयुग आणि यज्ञाचा कारभार

ह्या यज्ञाच्या कारभारात भावना आणि वास्तविकते मध्ये संतुलन असणे अति आवश्यक आहे. माझ्या आठवणीप्रमाणे एकदा ब्रह्माबाबा मुंबईमध्ये बिकन्स भवनमध्ये आले असताना एका गोष्टीवर चर्चा चालली होती. आश्रमातील काही भाऊ-बहीण शिवबाबांना नैवेद्य दाखवण्याअगोदरच आपल्या लौकिक कामकाजामुळे लवकर उठून जातात. तेव्हा मी बाबांना विचारले, 'अशावेळी काय केले पाहिजे? मी बाबांना म्हणालो, जोपर्यंत

शिवबाबांना नैवेद्य स्वीकार करविला नाही तोपर्यंत अन्य आत्म्यांना प्रसाद कसा द्यायचा? तेव्हा ब्रह्माबाबा म्हणाले, 'तुमची भावना योग्य आहे, परन्तु तुम्ही माझ्या दृष्टिनुसार विचार करून त्याप्रमाणे कारभार करा. मी तुमचा पिता आहे आणि तुम्ही सर्व माझी मुले आहात. ह्या संसारात असे कोणी आई-वडील असू शकतील का जे आम्ही आधी खाऊन मगच मुलांना देऊ म्हणतील? वास्तविकता अशी आहे, आई-वडील स्वतःच्या पोटाला चिमटा काढून मुलांना आधी खाऊ घालतात. तर मग तुम्ही माझ्या मुलांना

प्रसादाशिवाय कसे जाऊ द्याल? तेव्हा बाबा म्हणाले, "भावना आणि वास्तविकतेला बघूनच सत्ययुगातील कारभार चालतो. तुमची भावना आहे तर, शिवबाबांसाठी तुम्ही थोडा नैवेद्य काढून वेगळा ठेवा आणि बाकी प्रसाद म्हणून जाणाऱ्या भाऊ बहिर्णीना देत जा. ह्याप्रमाणे तुमच्या भावना आणि माझे पित्याचे कर्तव्य दोघांच्या आधारावर यज्ञाचा कारभार चालवू शकतो. तेव्हापासून भावना आणि वास्तविकतेचा मेळ घालूनच यज्ञाचा कारभार केला पाहिजे हे मी शिकलो. ज्यामुळे कारभार पण नीट होईल आणि

(पृष्ठ क्र. ७ वरून)

त्याने जर एका क्षणापूर्वी स्वपरिवर्तनाचा संकल्प केला असेल तर तो आता बदलायला लागलाय! त्या म्हणत, 'सत्य बोलायचे साहस ठेवा, ज्याच्या विषयी बोलाल, ते त्याच्यापर्यंत अवश्य पोहचेल म्हणून जे बोलाल ते स्वीकारायची हिम्मत ठेवा, अन्यथा बोलूच नका.' दार्दीचे विचार खूप श्रेष्ठ होते! दार्दीना कधीही, कुठेही कुणीही भेटायची मुभा असे. निःस्वार्थ प्रेमाने मन जिंकून हृदय परिवर्तन करण्यात दादी दक्ष होत्या.

मलाही १९८५ साली पुण्यात

क्वार्टरगेट सेंटरमध्ये पहिल्यांदा दार्दीच्या मिलनाचे सौभाग्य प्राप्त झाल. क्लासमधे मोजकेच होते. मुरली पूर्ण होताच माझा हात हातात घेऊन दादी नृत्य करू लागल्या व निर्मळ प्रेम उथळू लागल्या. ती अपूर्व भेट विसरणे शक्य नाही. एकदा मधुबनमध्ये बालभवनात प्रकाशमणी दादी व चंद्रमणी दार्दीसोबत सहभोजनाचं भाग्य मिळाल. चंद्रमणी दार्दीनी नाव विचारलं, मी म्हणालो, 'हेमंत' त्या म्हणाल्या, 'हेमंत म्हणजे हिमतवान, ईमानदार!' हे बोल माझ्यासाठी वरदान ठरले. दादी पक्क्या योगिनी होत्या, त्या दोन-दोन तास

एकाच स्थिती मध्ये योग करत. दार्दीनी अध्यात्म पचवलं व अध्यात्म जगल्या. त्या मनमोकळं हसत तेव्हा वाटे जणु सिंह गर्जना करतोय व सभागृह खुशीने दुमदुमून जाई. मनमोहिनी दीर्दींच्या देहत्यागानंतर दादी ब्रह्माकुमारीजच्या संयुक्त मुख्य प्रशासिका बनल्या, त्या ज्ञानसरोवरच्या निर्देशिका व समाजसेवा प्रभागाच्या अध्यक्षाही होत्या. बैंगलोरमध्ये सर्वांसाठी 'अचानक व एकरेरेडीचा' धडा पक्का करवत, ११ मार्च १९९७ रोजी हसत-हसत देहत्याग करून दादी अव्यक्त वतनवासी देवदूत बनल्या.

परीकथा

(भाग १३)

ईश्वरीय विश्व विद्यालयाचा परिचय

ब्र.कु. रेखा, देगलूर

राधा तर आता बाबांच्या सर्व गोष्टी सर्वांना सांगत असते. असेच एके दिवशी काय झालं ती लवकरच उठली स्नान वगैरे आटोपून तयार झाली. मला वाटलं आता सुटी आहे तर खेळण्यासाठी ती लवकर आवरत आहे. तिने आवडता पांढऱ्या रंगाचा फ्रॉक घातला आणि माझ्याजवळ येऊन म्हणाली, “आई मी कशी दिसते?” मी म्हणाले, “तू तर खूप छान दिसतेस! एक सुंदर परीच दिसत आहे माझं बाळ! पण तू तयार होऊन कुठे चाललीस?” राधा म्हणाली, “आई मला आज तुझ्यासोबत ईश्वरीय विश्व विद्यालयात याचं आहे म्हणजेच आपल्या सेंटरला.” मी म्हणाले, “बाळा हे तुला कसं काय सुचलं? आपण उद्या जाऊया ना.” राधा म्हणाली, “अगं आई मी नंदिनीलापण सांगितले.” तेवढ्यात समोरून नंदिनी व तिची आई आल्या व नंदिनीची आई म्हणाली, “ताई नंदिनी व राधा इथल्या ईश्वरीय विश्व विद्यालयात तुमच्या सोबत जाऊया म्हणत होते. तुम्ही जात असाल तर मी पण येते.” तेवढ्यात राधा म्हणाली, “काकू कालच परी माझ्या स्वप्नात आली होती नेहमीप्रमाणे. आम्ही खूप खेळलो आणि खेळता खेळता परीने विचारले, “बाळ राधा तू कधी ईश्वरीय विश्व विद्यालयात गेलीस का?” मी

म्हणाली, “हो कधी बाबांसोबत तर कधी कधी आई सोबत. आम्ही जातो तेव्हा मला तिथल्या मोठ्या दीदी खाऊ देतात, त्याला त्या ‘टोली’ म्हणतात. सुरुवातीला मला गोष्टीतल्या माकडांच्या टोळीसारखं काहीतरी वाटलं होतं. पण दीदींनी सांगितल्यावर कळलं सिंधी भाषेत खाऊला ‘टोली’ शब्द आहे हे. सेंटरला गेलं की खूप छान वाटतं शांत शांत वाटतं आणि सगळी माणसं प्रेमल वाटतात.”

“हे सगळं नंदिनीला काल सांगत होते तर ती म्हणाली, मलाही यायचं आहे तिकडे.” राधा म्हणाली, “काकू परीने मला त्या ईश्वरीय विश्व विद्यालयात काय शिकवतात ते सांगितलं आणि ईश्वरीय विद्यालयाची स्थापना कधी व कशी झाली हे सुद्धा सांगितले.” काकू म्हणाल्या, “हे वेगळेच नाव आहे. काय आहे हे विद्यालय?”

“काकू, परीने मला विचारले तुला ईश्वरीय विश्व विद्यालयाचा इतिहास माहीत आहे का? या आगळ्या-वेगळ्या शाळेची निर्मिती कशी झाली, शाळा कधी सुरु झाली ते कधी ऐकलं आहेस का?” राधा सांगत होती. पुढे राधेने परीला म्हटले, “शाळेत जाऊन इतिहास, भूगोल शिकतो पण शाळेलाही इतिहास

असतो? मग परीने आपलं बोलणं पुन्हा सुरू केलं, बाळा याचं नाव आहे प्रजापिता ब्रह्मा कुमारी ईश्वरीय विश्व विद्यालय. या विद्यालयाचे मुख्य केंद्र किंवा मुख्य कार्यालय आहे आबू पर्वत राजस्थानला आहे. सध्या याची भारत व विदेशात मिळून सुमारे ८००० राजयोग केंद्रे किंवा शाळेच्या शाखा आहेत. राधा या ईश्वरी विश्व विद्यालयाची स्थापना स्वतः शिव पित्याने १९३७ साली केली. तो काळ फार वेगळा होता. तेव्हाचा भारताचा नकाशा आजच्यापेक्षा खूपच वेगळा होता. त्याला अखंड भारत म्हणत. आज पाकिस्तान आणि बांगलादेश असे जे वेगळे देश आपल्या भूगोलाच्या नकाशातील शेजारचे देश दिसतात, तेही भारताचा हिस्सा होते. इतका मोठा देश होता. म्हणूनच भारताचा खंडप्राय देश असाही उल्लेख आढळतो. परमपिता शिवाने १९३७ साली सिंधमध्ये या कार्याची सुरुवात केली. आपल्याला माहीत आहे, शिव निराकार आहे त्याला स्वतःचा देह नाही. त्यामुळे निराकार शिवपिता परमधामातून मानवी सृष्टीवर येऊन एका साधारण आणि वृद्ध मनुष्याच्या शरीरात अवतरीत होतात. यालाच आध्यात्मिक भाषेत परकाया प्रवेश असेही म्हटले जाते. ज्ञान व सहज राजयोगाचे शिक्षण

देण्यासाठी या विद्यालयाची सुरुवात झाली. साक्षात ईश्वराने या कार्याचा अरंभ केला म्हणून याला ईश्वरीय विद्यालय म्हटले आहे. जगभरातील कुणीही व्यक्ती इथे येऊन राजयोग शिकू शकते, इथे जाती, धर्म, पंथाचे बंधन नाही म्हणून हे विश्व विद्यालय. ज्यांच्याद्वारे या कार्याचा श्रीगणेश केला त्यांचे मूळ नाव होते 'दादा लेखराज' म्हणजेच आपले ब्रह्मबाबा. असे म्हणताच परीच्या जादूच्या काढीने एका टेबलवर ब्रह्म बाबांचा फोटो समोर आला. नवसृष्टीच्या निर्मितीत ब्रह्म बाबांचा मोठा हातभार लागतो. त्यांच्या द्वारे जे कर्तव्य केले जाते त्यामुळे दादा लेखराजांचे नाव 'प्रजापिता ब्रह्मा' असे ठेवले. शिवपिता सत्ययुगाची स्थापना करतात. त्यासाठी हे अलौकिक नाव दिले." परी म्हणाली, "हो बाळा, ब्रह्म बाबांच्या मुख्यकमलाद्वारे दिले जाणारे ईश्वरी ज्ञान व राजयोगाचे शिक्षण जे जीवनात धारण करतात, पवित्रतेचे ब्रत घेतात अशांना ब्रह्माकुमारी आणि ब्रह्माकुमार म्हटले जाते. हे विद्यालयही आहे आणि हा ज्ञानयज्ञही आहे. म्हणून यास अविनाशी रुद्र गीता ज्ञान यज्ञ असेही म्हणू शकतो."

लौकिक अर्थाने यज्ञात समिधा, धान्य इत्यादी अर्पण केले जाते. ज्ञानयज्ञात मात्र आपल्यातील दुर्गुण, विषयविकार स्वाहा करावयाचे आहेत.

न दमता परी एकामागून एक सांगत होती.

परी पुढे म्हणाली, "राधा तू महादेवाच्या मंदिगत गेल्यावर शिवाचे वाहन म्हणून नंदी पहिला असशील." एवढ्यात राधा म्हणाली, "हो! आमच्या घराजवळ महादेवाचे खूप सुंदर मंदिर आहे. परी तुला एक गंमत सागू का? आम्ही सर्वजण की नाही त्याच्या कानात आमच्या सर्व इच्छा सांगतो. असं म्हणतात की आपण जे काही त्याच्या कानात सांगू ते महादेवापर्यंत पोहोचते." त्यावर परी पण हसली व म्हणाली, "हो बाळा, बरोबर आहे. वाहन म्हणजेच शिवाचा हा भाग्यशाली रथ किंवा ज्ञान प्रकट करण्याचा आधार. अर्थात् 'प्रजापिता ब्रह्मा बाबा' जसे आपण नंदीला सर्व काही सांगतो ते महादेवापर्यंत जाऊन पोहोचते, तसेच ब्रह्म बाबांजवळ व्यक्त केले तर ते शिवबाबा अर्थात् शिवपित्यापर्यंत जाऊन पोहोचते. कलकक्ता शहरात दादा लेखराज एक प्रसिद्ध जवाहीर म्हणून व्यवसाय करत होते. ते श्री नारायणाची भक्ती करत. सर्वांविषयी प्रेमाचा आणि आदराचा व्यवहार ही त्यांची खरी ओळख होती. अत्यंत सचोटीने व्यापार करणारे हिरे-जवाहिच्याचे सत्शील व्यापारी अशीच त्यांची सिंध प्रांतात ओळख होती. भारत, नेपाळ सारख्या प्रांतातील तत्कालीन राजे-महाराजांसोबत

ऊठबस असणाऱ्या दादांच्या जीवनाने एक वेगळे च वळण घेतले. साक्षात्कारांच्या मालिके नंतर शिवपित्याने ज्ञानयज्ञाची सुरुवात केली आणि आज त्याचे विश्व विद्यालयात रूपांतर झाले. हाच शाळेचा थोडक्यात इतिहास म्हणता येईल." असे म्हणून परी राधेकडे पाहू लागली. राधा दंग होऊन ऐकत होते पण तिच्या वयानुसार तिला सगळेच समजले असेल असे नाही. हे पाहू परी म्हणाली, "भक्तीत नंदीच्या मूर्तीच्या रूपात प्रजापिता ब्रह्म बाबांची भूमिका दर्शविली जाते. बाळा तू खूप लहान आहेस तुला हे सर्व काही मोठी झाल्यावर सर्व काही समजेल. बाळा, चल मी निघू का!" असे म्हणून परी अंतर्धान पावली आणि राधा थोडीशी हिरमुसली. पण तिने सगळे न चुकता नंदिनी आणि तिच्या आईसमोर जसेच्या तसे सांगितले. काळ म्हणाल्या, "बाळा आपण आजच या ईश्वरीय विश्व विद्यालयात जाऊ या." आम्ही सगळे सेवाकेंद्रावर जाण्यासाठी रिक्षाची वाट पाहत उभे होतो आणि माझ्या मनांत विचार घोळत होते, मनातच बाबांची आठवण करत माझ्या ओठी सहजच शब्द आले, ज्ञानाची ज्योत जागवून अंतरी दीप चेतविला।

जीवन नौका तारुनि सद्रुतीचा मार्ग तू दाविला।।

विशेष सूचना

- नियमित प्रतिसादाबद्दल सर्व वाचक व लेखकांचे मनापासून आभार. आपले लेख सेवाकेंद्रामार्फत पाठवावेत; जेणे करून त्याची विश्वासार्हता टिकून राहील.
- अमृतकुंभची वार्षिक वर्गणी रु.८५/- व आजीव सभासद वर्गणी रु.१५००/- आहे. वर्षाच्या कुठल्याही महिन्यापासून आपले सभासदत्व चालू करू शकता किंवा नूतनीकरण करू शकता. नवीन वर्ष एप्रिल २०२४ पासून सुरु होत आहे. आपली वर्गणी लवकरात लवकर जमा करावी ही आग्रहाची विनंती!

आरोग्य रहस्य

वैद्य सुविनय दामले, कुडाळ

कवल

मलविसर्जन झाल्यावर हात पाय स्वच्छ धुऊन डोळ्याला पाणी लावून, खळखळून चूळ भरावी. कोमट पाणी तोंडात धरून थोडे ओण वाकून नेत्रस्नान करावे. म्हणजे डोळे उघडे ठेवून डोळ्यांवर व तोंडावर पाण्याचे हलके हबके मारावे. (योगशास्त्र)

सुश्रुताचार्य देखील म्हणतात, वड, औंदुंबर यांच्या सालींच्या काढ्यांनी चेहरा आणि डोळे धुऊन घ्यावेत.

नाकपुड्या साफ कराव्यात. कंरंगळीचे पुढचे एक पेर कोमट केलेल्या तीळतेल किंवा खोबरेल तेलात बुडवून दोन्ही नाकपुड्यांना आतल्या बाजूने फिरवून घ्यावे. (यासाठी प्रत्येकाने आपली तेलाची स्वतंत्र छोटी बाटली ठेवावी.) किंचित ओढून घ्यावे. नाकातून आत गेलेले तेल घश्यातून बाहेर येते.

गन्धुष

नंतर कोमट पाण्याच्या गुळण्या कराव्यात. ने हमी करायच्या गुळण्यांसाठी या पाण्यात काहीही घालूनये. (जसे मीठ, हळद)

शब्दोच्चार नीट होणे, कान, नाक, डोळे, घसा, इ. अवयवांना आतील बाजूने असलेला कफसदृश चिकट पदार्थ या गुळण्यांमुळे बाहेर पडतो. गुळण्या करणे म्हणजे केवळ चुळ भरणे

नव्हे. मान मागे नेऊन स्वरयंत्र आणि जिभेची विशिष्ट हालचाल केली की मान, गळा, स्वरयंत्र, कान, नाक, डोळे या सर्व अवयवांना मस्त व्यायाम होतो.

वाताच्या आजारात काहीवेळा केवळ तेलाच्या गुळण्या करायला सांगितल्या आहेत. पण तेल हा आरोग्याचा सर्वात मोठा शत्रू आहे, हे सतत ऐकावे लागणाऱ्या काळात ‘काळानुसार बदलावे लागते’, असे सांगत काही आयुर्वेद पदवीधर देखील तेलाची गुळणी म्हटले की तोंडात गुळणी धरून बसतात. याला काय म्हणावे? ज्यांनी आयुर्वेदाचे रक्षण करणे आवश्यक आहे, त्यांनीच आयुर्वेद कालबाह्य झाला आहे अशी आर्वई उठवली तर ????

नेत्रस्नान, चुळ भरणे, गुळण्या करणे या क्रिया अगदी साध्यासोप्या आहेत. छोट्या आणि साध्या गोष्टीतही अनेक वेळा असामान्य शक्ती सामावलेली असते. हे लक्षात ठेवावे.

अ. कर्णपूरण महत्त्वाचे!

अन्य चिकित्सकांच्या दृष्टीने आणखीन एक कालबाह्य आणि चुकीची आरोग्य प्रथा म्हणे! अन्य कोणत्याही चिकित्सापद्धतीपेक्षा वैशिष्ट्यपूर्ण आणि शास्त्रोक्त तसेच व्यवहार्य पद्धत म्हणजे आयुर्वेद! भारतात सर्वत्र दररोज नित्यनियमाने

केल्या जाणाऱ्या, भारतातील प्राचीन ग्रंथात दिनचर्येत वर्णन केले आहे अशी, सुंदर आणि आदर्श पद्धत म्हणजेच कर्णपूरण! कानात तेल घालणे.

तेल अगदी कान भरून घालणे. थेंब मोजणे नाही. म्हणून तर शब्द वापरला आहे ‘कर्णपूरण’! इतके महत्त्व आहे. प्रत्येकाच्या कानाची ‘खोली’ वेगवेगळी. म्हणून नियम ‘युनिवर्सल’! आपला कान भरून ‘ओव्हरफ्लो’ होईपर्यंत तेल भरावे. कान म्हणजे श्रवणेंद्रिय! वाताचे स्थान. वातावर विजय मिळवायचा असेल तर तेलाशिवाय पर्याय नाही. कानात वेगवेगळे आवाज येणे, ऐकूच न येणे, पूऱ पाणी होत रहाणे, तसेच मणक्यांचे आजार, मणक्यातील झीज, खोंदुखी, डोकेदुखी, दातांचे आजार इ. तक्रारींवर कानात तेल घालणे अत्यंत योग्य आहे. (स्वच्छतेच्या सर्व कसोट्या पाळून.)

तेल घालताना ते प्रथम भरपूर गरम करून गर होत आल्यावर किंचित कोमट असताना दोन्ही कानात आलटून पालटून घालावे. एका कानावर झोपून किंचित कोमट तेल कानात भरावे. सावकाश एक ते शंभर आकडे मोजावेत. (अंदाजे दोन तीन मिनीट) नंतर ते तेल हातावर ओतून तळपायाला

(पृष्ठ क्र. १८ वर)

ब्रह्मावत्सांकरिता

आकाशवाणी केंद्राशी जवळीक

(भाग २)

ब्र.कु. रमेश, रेडिओ मधुबन, आबू रोड

मराठी जाणणाऱ्या लोकांना जर बाबांची सेवा करायची असेल, (मराठी कार्यक्रमाची स्वतः निर्मिती करून) तर ते आपल्या ब्रह्माकुमारीजचे रेडिओ स्टेशन 'पुणेरी आवाज' रेडिओ शिवरेणी'साठी आपले योगदान देऊ शकतात. त्यासाठी रेडिओ मधुबनची टीम तुम्हाला ट्रेनिंग देण्यासाठी कायम सज्ज असते. त्यानंतर तुम्ही घरून कार्यक्रम रेकॉर्ड करून ह्या रेडिओ स्टेशनसाठी पाठवू शकता. ही एक घरी बसल्या बसल्या करण्यासारखी मस्त सेवा आहे. घरी बसल्या बसल्या तुम्ही आपल्या विचार ज्ञान मंथन, लिखित लेख, ज्ञानाची पुस्तके (मूल्यांवर आधारित) असे विषय किंवा पुस्तकांचे वाचन करून तुम्ही कार्यक्रम तयार करू शकता. घरी रेकॉर्डिंग कसे करावे ते ही ह्या प्रशिक्षणात आम्ही सांगतो.

आता मी स्वतःचा एक अनुभव सांगू इच्छितो. सुरुवातीला ज्ञान मिळाले. तेव्हाचा माझा अनुभव मला स्वतःला फार वेगळाच वाटतो. मला वाटते ज्ञानात पुढे जाण्यासाठी काही अडथळ्यांच्या शर्यतीतून जावेच लागते, जेणेकरून आपल्यांत ती ताकद येत जाते. मी बाबांचा ७ दिवसांचा साप्ताहिक कोर्स केला आणि ज्ञानात नियमित होण्यासाठी पुरुषार्थ सुरु

केला. सकाळी सकाळी अमृतवेळेला मला जाग यायची. ३, ३.३० कधी कधी २ वाजता सुद्धा उठायचो योग करण्यासाठी. ज्ञानमार्गात यायच्या आधी कुठे आपण एवढ्या लवकर उठतो ! पण ज्ञान ऐकल्यावर, समज आल्यावर खरंच आश्चर्य वाटते ना, की कुटून एवढी शक्ती येते, लवकर उठण्याची ! मुरली ऐकतानाही दीदी विचारायच्या तेव्हा अगदी भारलेल्या अवस्थेत हात उंचावून मी सांगायचो की, हो दीदी मी उठतो, बाबाच उठवतात मला अमृत वेळेला. त्यावेळी आम्ही राहायचो, ते घर फारच छोटे म्हणजे १ खोलीचे छोटे घर होते, त्यातच आम्ही सारे कुटुंबीय राहायचो, स्वयंपाक करायचो, जेवायचो, झोपायचोही तिथेच.

त्यामुळे उटून योग कसा बरे करावा हा गहन प्रश्न होता माझ्यासमोर कारण आई-बाबा, भावा-बहिर्णिना झोपेत व्यत्यय नको म्हणून मी उटून तिथेच अंथरूणात थोडा वेळ योग करून झोपून जायचो. पण असे थोडाच वेळ योग करणे लगेच झोपणे त्यात काही मजा येत नव्हती. मग मी दृढ संकल्पच केला – एकदा ३.३० वाजता उटून घराच्या बाहेर आलो, आणि अंगणातच बसलो. समोर अंधारातच एक मेणबत्ती पेटवली आणि त्याकडे

एकटक बघत योग करू लागला. खूप छान वाटू लागले. थोड्या वेळाने मला माझ्या डोक्यात, भूकुटी मध्ये एका प्रकाशाची अनुभूती व्हायला लागली, त्याच अनुभूतीत बराच वेळ मी राहिलो. खूप खूप शक्ती येत आहे असे वाटत होते. ह्या अनुभवामुळे 'मी आत्मा आहे' हा अभ्यास पक्का होत गेला. त्यानंतर ज्ञानही पक्के बसले डोक्यात, मुरलीला नियमित जाण्यास सुरुवात केली.

त्यामुळे हळू हळू सेवा करण्याची ही गोडी निर्माण होत गेली. त्यानंतर माझे छंद मला जाणवायला लागले. त्यातलाच एक रेडिओचा छंद आपल्याला आहे हे ही प्रकरणी जाणवले. मग काय रेडिओ जॉकीचा कोर्स केला. त्यातून मी मधुबनला गेलो आणि मागील, १२ वर्षांपासून मधुबनच्या शांतीवन येथील रेडिओ मधुबन' मध्ये समर्पित रूपात सेवा करत आहे. ह्याचे वर्णन मी मागील लेखात केलेच आहे. सकाळच्या 'नई किरण' ह्या हिंदी कार्यक्रमात मी वेगवेगळ्या देवतांची, संकल्पना घ्यायचो उदा. सोमवारी – महादेवाची गीते, माहिती, स्तोत्रे, मंगळवारी – गणपती संबंधी माहिती, गाणी – असे करत त्यातच बाबांची काही गाणी, माहिती देत परिचय देण्याची सेवा करतोय. ह्या

रेडिओवरून परमात्म संदेश सर्वांना देतोय. फार आनंद वाटतो ह्या गोष्टीचा आणि मीही खारीचा वाटा उचलतोय.

आणि महत्त्वाची गोष्ट म्हणजे रेडिओ ऐकणारे लोक हे ऐकून मोठ्या प्रमाणावर ब्रह्माकुमारीजकडे आकर्षित होऊन साप्तसाहिक कोर्सही करत आहेत. एवढेच नव्हे तर ते 'नई किरण' कार्यक्रमात बाबांच्या कोर्सचा अनुभव ऐकवतात. बाबांचे त्यासाठी खूप खूप धन्यवाद !

मी ज्ञानात आलो व सेंटरवर नियमित जाण्यास सुरुवात झाली. तेव्हाचा अनुभव - तेव्हा त्या काळी सेंटरवर योग तपस्येचे कार्यक्रम खूप व्हायचे. आजही होतात. मलाही संधी मिळाली तपस्येला जायची. एका सेंटरला तपस्येला गेलो. सकाळी सकाळी ५ वाजता तपस्या सुरु झाली. सुरुवातीला ध्यान मग मुरली, ध्यान असे करत करत वाजता आम्हाला न्याही, फळे मिळाली. पुन्हा ९ वाजता ध्यान सुरु झाले. बिहिंणींनी सर्वांना टिळा लावला, आणि गीत, हलके संगीत सुरु राहिले ध्यान करताना १२ वाजेपर्यंत ते चालले. हा माझा त्यातील छोटा असला तरी फार महत्त्वपूर्ण असा अनुभव होता. झाले असे की, साधारण १०.३० वाजता एक ज्योती दिसली, सेंकदचा खेळ होता, पण फार सुंदर अनुभव वाटला. मी दीर्दींना ह्याबद्दल सांगितले, तर त्या म्हणाल्या, की योगात काहीही दिसू शकत. हा साक्षात्काराचा एक भाग आहे, तुम्हाला जी ज्योत दिसली तीही. आपली आत्मिक स्मृति वाढावी. चालता-फिरता योगात राहता यावे, यासाठीच आपण ह्या योग तपस्या कार्यक्रमाचे आयोजन करतो. तुम्हीही

आत्मिक स्थितीचा जास्तीत जास्त अभ्यास करा. साक्षात्कार सहज झाला तर ठीक, पण ह्याच्या फार मागे लागू नये. ही दुय्यम गोष्ट आहे. प्रथम क्रमांक आत्मिक स्मृतीचाच आहे, तर त्यावर लक्ष केंद्रित करा. हेच कामी येत आत्मोन्नतीसाठी. आत्म चिंतन महत्त्वाचे - मी ह्या देहापासून वेगळी चैतन्य शक्ती आत्मा आहे, याची सतत जाण म्हणजेच सहज राजयोग. तरच परमात्म पित्याशी संबंध जुळून येतो; पण योगात इच्छा धरता कामा नये. नाहीतर योग लागत नाही. मला वाटते आत्म्याच्या स्मृतिसाठी रोजच्या मुरलीवर चिंतन व्हावे, मंथन करावे. साहित्य वाचावे, पुस्तकांचे भांडार आहे आपल्याकडे, जर ते वाचले तर योगात त्याचे ज्ञानबिंदू आठवतील आणि योग चांगला लागू शकेल. त्यानेच आत्मा शांत होतो, बॅटरी चार्ज होते, स्थिती मजबूत होते.

आत्म्याचा अभ्यास करावा आत्म्याच्या ७ गुणांचा ही अभ्यास करावा तो वाढवावा, मी आत्मा ज्ञान-स्वरूप, समजूतदार आहे, पवित्र स्वरूप, शांत स्वरूप, सुख स्वरूप, प्रेमस्वरूप, आनंद स्वरूप आणि अष्ट शक्ती स्वरूप आत्मा आहे.

आणखी एक अनुभव - आमचे एक मित्र ज्येष्ठ भाऊ यतीनजी त्यांनी सांगितले की, आबू रोडहून मानपूरला जाताना एक जगर नावाचे गाव आहे, तिथे जुनागडहून एक स्वामी आलेत, जे सिद्ध पुरुष आहेत - दशरथ योगी. ते इथे विश्व कल्याणार्थ शांती ध्यान केंद्र उघडत आहेत तर तुम्ही याल का माझ्याबरोबर ? मी त्यांना ओळखतो चांगल्या प्रकारे त्यामुळे तुम्ही त्यांची रेडिओसाठी मुलाखत घ्यावी. अशी

माझी इच्छा आहे. मी लगेच होकार दर्शविला.

दुसऱ्या दिवशी सकाळीच १०.३०ला पोचलोही. त्या स्वार्मींच्या आश्रमात महाराज आणि त्यांचे शिष्य होते. त्यांचा सत्संग चालू होता. आम्ही गेलो, तसेच थोडावेळ उभे राहिलो, त्यांचे लक्ष जाताच आम्ही त्यांना वाकून नमस्कार केला, तसे ते खूश झाले, आम्ही आमचा परिचय दिला आणि बसलो येण्याचे प्रयोजन सांगितले आणि त्यांचा होकार मिळताच टूक-श्राव्य-मुद्रांकन (Audio-Video-recording) करायला सुरुवात केली. खूप छान सत्संगाच्या गोष्टी त्यांनी सांगितल्या, तसेच ब्रह्माकुमारीबद्दल माहिती असल्याचे सांगितले. मुलाखत खूप छान झाली.

मुलाखतीनंतर ते म्हणाले, की तुम्ही शून्यावस्थेचा अनुभव करावा आणि त्याचा अभ्यास करावा अशी माझी इच्छा आहे. यतीनजी आणि मी बरं म्हणालो. स्वामीजी म्हणाले या इथे माझ्यासमोर बसा. यतीनजी बसले आणि स्वार्मींनी काही क्रिया करण्यास सुरुवात केली आणि थोड्या वेळाने त्यांना विचारले की, काही अनुभव येतोय का ? पण ते नाही म्हणाले मग स्वार्मींनी मला त्यांच्यासमोर बसवले. मी पहिल्यांदाच अशा साधूला भेटत होतो. आणि हे जे काही ते सांगत होते, शून्यावस्था वगैरे हे अगदीच नवीन होते माझ्यासाठी (कारण यतीनजी तिथे नेहमी जायचे) तरीही हिंमत करून बसलो त्यांच्यासमोर म्हटलं बाबा आहेत आपल्याबरोबर. जे होईल ते बघ. स्वार्मींनी माझ्या गळ्याच्या काही शिरा दाबल्या आणि काही सेंकंदांसाठी

मी बेशुद्ध झालो. तरीही थोडं थोडं समजत होतं बाहेरचे आवाज येत होते आणि थोडा शॉक लागल्यासारखे (current) लागल्यासारखे होत होते. काहीच संकल्प चालत नव्हते. नंतर एक जोगाचा झटका लागला मी भानावर आलो. महाराज म्हणाले ह्याचा योग लागला होता. त्यानंतर मला फार ताजेतवाने वाटत होते.

आम्ही तिकडून परत असताना यतीनभाई म्हणाले की, अशा सिद्ध पुरुषांकडे अशा सिद्धी असतात. ते त्यांना त्यांच्याकडील योग - तपसाधनेने प्राप्त झालेल्या असतात. त्यात काही नवल नाही. पण माझे त्यानंतर काही चिंतन चालले. सिद्धी आपल्या ब्रह्मावत्सांसाठी महत्त्वाच्या नसून आपल्यासाठी बाबांनी सांगितलेली देहभान मुक्त आत्मिक स्थिती महत्त्वाची आहे. सिद्धी वगैरे सर्व अल्पकाळासाठी एका जन्माची प्राप्ती

आहे. पण आपल्यासाठी आत्मिक स्थिती जास्त महत्त्वपूर्ण आहे. बाबा जो राजयोग शिकवत आहेत - तो म्हणजे आत्म्याची बँटरी कशाप्रकारे चार्ज करायची, आत्मोन्नती करून १६ कला सम्पन्न बनण्याचा विधी फक्त शिवबाबाच शिकवू शकतात. मधूनमधून आत्मिक स्थिती योग, चालता-फिरता योग, रात्री योग ह्याबरोबरच रोजची मुरली ऐकून त्यावर लक्ष केंद्रित करून धारणा करणे अति आवश्यक आहे. ज्याला आपण श्रीमत म्हणतो, त्यावर लक्ष ठेवून पुढे जात राहावे. आत्म्याचे दिव्यत्व वाढवायला मुरली फार महत्त्वाचा स्नोत आहे, त्यावर चिंतन-मनन केले तर नक्कीच उन्नत अवस्था प्राप्त होते आणि इथे मी एक सांगू इच्छितो की, दीर्घ कालाची प्राप्ती राजयोगाद्वारेच होते. कारण आपण रोजचा सराव करत असतो, त्यामुळे विचार बदलतो म्हणतात ना

‘विचार निर्माण करते सृष्टी’ ब्रह्माने संकल्पाद्वारे सृष्टि बदलली. आपणही आपल्या रोजच्या राजयोगाद्वारे विचार बदलून सृष्टी परिवर्तनाच्या परमेश्वरी कार्यात खारीचा वाटा घेऊन मोलाची मदत करूया.

(पृष्ठ क्र. १५ वरून)

चोळून लावावे. असे दुसऱ्या कानातही भरावे. कानात तेल भरल्यावर हनुवटीची चावल्याप्रमाणे हालचाल करावी. कानाच्या मुळात बाहेरून बोटांनी हलकेसे दाबत रहावे. दररोज शक्य नसेल तर किमान एक दोन दिवसाआड तरी कर्णपूरण जरूर करावे. कोणाला काय म्हणायचंय ते म्हणू दे ! कानात तेल घालून (ओतून) ऐकणे हा वाक्प्रचार प्रचलित होता.

ऐकताय ना !

प्रपत्र ४ : अमृतकुंभ द्वैमासिकाविषयीचे निवेदन

- १) प्रकाशन स्थळ : प्रजापिता ब्रह्माकुमारीज् लाईट हाऊस, वागळे इस्टेट, ठाणे (प.) ४००६०४
 - २) प्रकाशनाचा अवधी - द्वैमासिक
 - ३) मुद्रकाचे नाव - बी. के. गोदावरी राष्ट्रीयत्व : भारतीय
 - अ) भारताचे नागरिक आहेत का ? होय
मुद्रणस्थळाचा पत्ता : परफेक्ट प्रिंटस्, २२, ज्योती इंडस्ट्रियल इस्टेट, नूरीबाबा दर्गा रोड, ठाणे (प.) ४००६०१
 - ४) प्रकाशकाचे नाव : बी. के. गोदावरी राष्ट्रीयत्व : भारतीय
 - अ) भारताचे नागरिक आहेत का ? होय
पत्ता : द्वारा : प्रजापिता ब्रह्माकुमारीज्, ए-१०, वर्षा अपार्टमेंट, छत्रपती शिवाजी सोसायटी, कोपरी कॉलनी, ठाणे (पू) - ४००६०३
- ५) संपादकाचे नाव : ब्र. कु. सचिन उपाध्ये राष्ट्रीयत्व : भारतीय
- अ) भारताचे नागरिक आहेत का ? होय
पत्ता : १०२, सीताराम भुवन, भास्कर कॉलनी, नौपाडा, ठाणे (प.) ४००६०२ महाराष्ट्र
- ६) मालकाचे नाव व पत्ता : प्रजापिता ब्रह्माकुमारीज ईश्वरीय विश्व विद्यालय, माऊंट आबू (राजस्थान) मी बी. के. गोदावरी, असे प्रमाणित करते की माझ्या ज्ञानानुसार वरील माहिती सत्य आहे
- (बी. के. गोदावरी)
प्रकाशिका, अमृतकुंभ

ब्र.कु. निर्मलादीदींचा अनुभव

ब्र.कु. निर्मलादीदी, ज्ञानसरोवर

ब्र.कु. निर्मलादीदींनी काही दिवसांपूर्वीच देह ठेवला आहे. या ज्ञानमार्गात त्या कशा आल्या तो अनुभव.

माझा लौकिक जन्म मुंबईमधील एका वैष्णव धार्मिक कुटुंबात जाला. वडील व्यापारी होते. आई आजीसुद्धा वैष्णव होत्या. माझे बाबा धार्मिक प्रवृत्तीचे होते. विचार प्रगल्भ होते. अनेक धर्मस्थळांना भेटी घ्यायचे. स्वामी चिन्मयानंदासारख्या विचारवंतांच्या सभेला आम्हा मुलांना बोरोबर नेत असत. बाबांना संगीताची आवड होती. त्यामुळे शास्त्रीय संगीताच्या मैफिलींनाही आम्हाला नेत असत त्याचप्रमाणे, बॉक्सर्सिंगच्या स्पर्धा बघायला जायचो. शनिवारी बाबा सिनेमा बघायला घेऊन जात तर, प्रत्येक रविवारी समुद्र किनान्यावरची सहल ठरलेलीच असे. शालेय जीवनात सुटीमध्ये माथेरान, महाबळेश्वर, पुणे, देवळाली अशा ठिकाणीही जायचो.

मी अभ्यासात हुशार होते. मी डॉक्टर व्हावं अशी बाबांची इच्छा होती. मी वैद्यकीय शाखा निवडली. शिक्षण सुरु झाल. मी बाबांना सांगितलं. माझे शिक्षण पूर्ण होईपर्यंत मी लग्न करणार नाही. कारण सासर-माहेरच्या सांसारिक जबाबदाऱ्यांमधून अभ्यासाला वेळ मिळणार नाही. बाबांनी होकार दिला. माझे वैद्यकीय शिक्षण पूर्ण झाले. माझी

युनिव्हर्सिटीतील मैत्रीण उषा (जी नंतर रमेश भाईंची धर्मपत्नी झाली.) ब्रह्माकुमारी संस्थेची साधक बनली होती. तिने मला संस्थेत येण्याचे निमंत्रण दिले. मी लगेच होकार दिला. अजूनही तो प्रसंग माझ्या डोळ्यासमोर तरळत आहे. १९६२ मधील डिसेंबर महिना होता. मम्मांचे प्रवचन ऐकून मी भागावून गेले होते. प्रवचनानंतर उषा मला म्हणाली, ‘‘तू संस्थेचा सासाहिक पाठ्यक्रम का करत नाहीस?’’ मीही उत्सुक असल्याने दुसऱ्या दिवसापासून कोर्स सुरु झाला. त्या सुमारास पाटणा येथून कुंजदादी आल्या होत्या. त्यांनीच माझा कोर्स केला. त्यानंतर उषा बहनने माझी मम्मांशी गाठ घालून दिली. मी मम्मांना म्हटलं, ‘‘माझी टीचर आता ‘पाटणा’ला परत जातेय.’’ मम्मांनी सांगितलं ‘‘हरकत नाही निर्मलशांता दादी (त्यावेळेस निर्मलशांता दादी मुंबईच्या झोन इनचार्ज होत्या) तुझं संगोपन करेल. निश्चित रहा !’’

मी नियमितपणे सेवाकेंद्रावर जाऊ लागले. दिवसे-दिवस ज्ञानात रुची वाढू लागली. साहजिकच माझा लौकिक जगतातील रस कमी झाल्याने मी मम्मांना एकदा म्हटलं. ‘‘मम्मा आता मला मेडीकल प्रॅक्टिस करण्यात

रस वाटत नाही. मला ईश्वरी सेवेत जीवन व्यतीत करायला आवडेल. मम्मांनी सांगितलं, ‘‘हा प्रश्न तू बाबांनाच विचार व त्याप्रमाणे कर.’’ बाबा माझ्या विचारांशी सहमत झाले व मला समर्पित होण्याची संमती दिली. बाबांची परखशक्ती तीक्ष्ण होती. माझ्यातल्या सुसगुणांना बाबांनी फुलवलं. प्रत्येक पत्रामध्ये माझ्यातील गुणांचा आवर्जून उल्लेख करत.

त्या काळी मुंबईत फक्त दोनच सेवाकेंद्र होती व ती सुद्धा छोट्या छोट्या फलॅटमध्ये होती. एकदा गांचदेवीच्या रमेशभाईंनी मला विचारलं, ‘‘कांदिवलीमध्ये घराच्या / जागांच्या किती किंमती आहेत ? कारण मला असे वाटते आपला ब्रह्माकुमारी आश्रम एखाद्या बंगल्यात असावा.’’ मी विचार केला की, माझ्या लौकिक बाबांनी माझ्या बहिणीला लग्नामध्ये एक फलॅट भेट (गिफ्ट) केला. मग आपणही पित्याला विचारावं की मलाही घर हवे आहे. घराच्या मागे एक रिकामा प्लॉट होता; पण लौकिक बाबांना विचारायच्या आधी मी ब्रह्माबाबांना विचारायचं उरविले. त्याप्रमाणे विचारल्यावर ब्रह्माबाबांनी सांगितले तुझ्या पित्याकडे खुशाल

माग, जर लौकिक बाबांनी जमीन दिली तर, तुझा अलौकिक बाबा त्यावर घर बांधेल.

मी बाबांना विचारल्यावर बाबांनी सांगितलं मी तुला पैसे देतो तू स्वतःच प्लॉट शोध. ब्रह्माबाबांना कौतुक वाटले. आपल्या लौकिक पित्याकडून. वारसा हक्क वसूल करून तो सर्व अलौकिक सेवेमध्ये रुजू केला.

१९६४ ला निर्मलशांता दादी मुंबईहून दुसऱ्या सेवाकेंद्रावर गेल्या व त्यांच्या जागी कुमारका दादी (प्रकाशमणी दादी) आल्या. सेवाकेंद्रातील काही जणांना वाटलं आता निर्मलशांतादार्दीचा सहवास मिळणार नाही म्हणून वाईट वाटलं; पण मला मात्र काहीच फरक पडला नाही. हे बघून बाबांनी मला ‘नष्टेमोहा’ची उपाधी दिली. साकार मुरली असो वा अव्यक्त वाणी बाबांनी माझ्यासाठी काही न काही महावाक्यांचे उच्चारण केले. ही मुलगी नष्टेमोहा आहे, शांतचित्त आहे. मितभाषी निर्मळ स्वभावाची आहे. तर कधी बाबा मला ‘निर्मल आश्रम’ ‘डुबल डॉक्टर’ ‘मम्मा का फूल’ अशा उपाध्या देऊन गौरान्वित करत.

तसेच जेव्हा मी म्युझिअम, प्रदर्शनीसारख्या सेवा करायला लागले तेव्हा दार्दीनी माझी प्रशंसा केली की ही तर शांतचित्त राहून जिथे जाते तिथे सेवा करत असते. बाबा तर म्हणायचे ही तर चालतं-फिरतं म्युझिअम आहे.

सुरुवातीपासूनच माझे अलौकिक परिवाराशी फारच स्नेहाचे संबंध राहिले. प्रत्येक बाबतीत, प्रत्येक वेळी मी होयबा होयबा करत राहिले. तसेच दार्दीचेही माझ्यावर विशेष प्रेम होते. बाबांनी सुरुवातीपासूनच सेंटरवर मला

निमित्त बनविले. कारण मला सेंटरवर राहण्याचा दार्दीबोर राहायचा अनुभव तर नव्हता. पण माझ्या लौकिक बाबांनी जे घर बांधून दिले होते. त्यात ब्रह्माबाबांनी मला इन्वार्ज बनविले. माझ्या जोडीला बाबा कुणा न कुणा बहिणीला ठेवत असत. कारण मी माझी वैद्यकीय प्रॅक्टिस पण करायचे. त्यामुळे सगळा वेळ सेंटरवर राहू शकत नसे. तर सेंटरचे काम (भोजन) स्वयंपाक वरैरे करणे यासाठी बाबा कुणाला तरी माझ्या जोडीला ठेवायचे.

मुंबईत त्यावेळी शीलइन्द्रा दादी होत्या. त्या आमच्यावर लक्ष ठेवून होत्या म्हणजे आम्हाला त्या काय हवं नको ते पाहायच्या. मी पण त्यांना सर्व सेंटर समाचार सांगायचे. त्यांचा सल्ला घ्यायचे प्रत्येक प्रसंगात. प्रकाशमणी दादीपण त्यावेळी मुंबईलाच असायच्या तसेच त्यांच्याच बरोबर शीलदादी, ब्रिजेंद्रा दादी - ह्यांसारख्या सर्व दार्दींचं संगोपन आम्हाला मिळत होतं आणि जेव्हा मी देशातून विदेशात गेले. तेव्हा दादी जानकींचे संगोपन मिळाले. विदेशातून सुरुवातीच्या काळात मी प्रकाशमणी दादींना पत्राद्वारे विदेश सेवा समाचार कळवायचे, त्यांचा सल्ला घ्यायचे, नंतर जानकी दादींनी हे काम केले माझ्यासाठी. मी विदेशात जेव्हा होते, तेव्हा मी विदेश सेवा करून भारतात येत असे त्या त्या वेळी त्या माझे स्वागत दादीजी धडाक्यात करीत.

सुरुवातीच्या काळात विदेशात सेवा करणे फार फार कठीण वाटायचे त्याचे कारण म्हणजे तिथली भाषा, संस्कृती सर्वच भारतापेक्षा वेगळे होते. विशेषत: मी जेव्हा लंडनला गेले, तेव्हा तेथील आयरिश, इंग्रजी, स्कॉटिश - उच्चार समजणे फार जड जायचे आणि

इंग्रजीत भाषण करण्यासाठीही फार सराव करावा लागला. सुरुवातीस फारसे विद्यार्थीही नसायचे. त्यामुळे सर्व कामे स्वतःची स्वतःच करावी लागायची. भाज्या, फळे, धान्य खरेदी, घराची साफसफाई, स्वयंपाक स्वतःच करावा लागे. आणि सेवाही एवढी सोपी नव्हती. कारण जे थोडेफार ब्राह्मण बनले होते, ते आठवड्यातून एक किंवा दोनदाच यायचे. अशाप्रकारे सुरुवातीस बरेच जड गेले, जम बसेपर्यंत. पण ही संस्थेची गरज होती. ज्यांना इंग्रजी येत होते त्यांपैकी एक असल्याने मी तिथे राहिले. त्यातही मी जेव्हा पहिल्यांदाच न्यूझीलंडला गेले, तेव्हा तिथे ना सेंटर, ना कुणी विद्यार्थी. तरी हव्हूह्वू सेवा होत गेली, कुठे सहज, तर कुठे कठीण; पण अशाही परिस्थितीत कुणी कुणी कोर्स केले. मी दार्दींना हा सर्व सेवा समाचार पत्राद्वारे कळवायचे. एकदा दार्दींनी मला पत्रात लिहिले की, ‘तू तर धाडसी आहेस ज्याप्रमाण सिंह, जंगलाचा राजा, जंगलात एकटाच फिरतो. हत्ती कळपात फिरतात.’ दार्दींचे असे पत्र मला हिंमत देऊन जायचे. मग सेवेसाठीही उत्साह बाटायचा. त्यामुळेच मी पुढे पुढे जात राहिले आणि विदेश सेवा होत राहिली. तसं पाहिलं तर नवीन देश, नवी संस्कृतीमध्ये आपली पाळमुळं रोवण खूप कठीण काम होत. कारण भारतात बहिणीना फार मान असतो, बहिणीसाठी भाऊ-बहिणी खूप काही करतात. खास करून माता-भगिनी त्यांचे स्वयंपाक पाणी, इतर छोटी मोठी कामे खूप प्रेमाने करतात बरोबर कुणी असत. पण विदेशांत ही सर्व बारीक-सारीक कामेही स्वतःची स्वतःलाच करावी लागतात. पण ह्या सर्व कामांत

बाबांची पावलोपावली मदत होत होत सेवा पूर्णत्वाला जात राहिली. त्यामुळे च बाबांच्या खूप जवळीकतेचा अनुभव होत राहिला.

एक दा असं झालं-की न्यूझिलंडमध्ये मी जेव्हा पहिल्यादांच गेले, तेव्हा कुणीच ओळखीचे नव्हते. एका संस्थेने म्हटले आम्ही येतो तुम्हाला ध्यायला. जेव्हा मी शहरात बसस्टॉपवर पोहोचले, तेव्हा तिथे कुणीच आलेले नव्हते मला ध्यायला. मग मी एकटीच पत्रावर असलेल्या पत्त्यावर जाऊन पोचले. तो त्यांच्या कार्यालयाचा पत्ता होता. आश्रमाचा पत्ता नव्हता. तिथे पोहोचेपर्यंत रात्र झाली होती. टक्सीवाला तिथे घेऊन गेला, तर ते कार्यालय रात्र असल्याने बंद होते. मग मी तिथून फोन केला. नवीन देश असल्याने त्या P.C.O. मध्ये पैसे कसे टाकायचे हे ही माहीत नव्हतं. मग त्या टक्सी ड्रायव्हरने या कामी मदत केली. फोन लागला. मला त्या आश्रम योग्य ठिकाणी सुखरूप पोहोचणे ही बाबांची मदतच म्हणावी लागेल. तो ड्रायव्हरही किती चांगला निघाला, मला योग्य पत्त्यावर सुखरूप घेऊन गेला.

जेव्हा मी ऑस्ट्रेलियात पहिल्यांदा गेले होते, तेव्हा सेवेसाठी म्हणून आम्ही लोक (मी आणि इतर भाऊ - बहिणी) वर्तमानपत्र, दूरचित्रवाणी केंद्रात जाऊन (आम्ही

आमचाच जीवनवृत्त (बायोडाटा) तयार केला होता तो देऊन आम्ही म्हणायचो आम्ही इथून इथून आलोय आणि तुम्ही आमची मुलाखत ध्यावी - अशी आम्ही विनंती करतो. मग २-३ वर्तमानपत्राच्या प्रेसनी आमची मुलाखत घेतली. त्यात एकाने तर आमचा फोन नंबरही वर्तमानपत्रात छापला. तसेच त्यात लिहिले, की तुम्ही ध्यानधारणा शिका जेणेकरून तुमची दारू, बीडी-सिगारेटचे व्यसन सुटेल. तुमचा अनिंद्रेचा रोगही कमी होईल, तुम्हाला खूप शांतीचा अनुभव होईल.

त्यावेळी आमच्याबरोबर जर्मनीमध्ये राहणारी सुमन बहन होती. त्या शॉवर खाली उभ्या आहेत असा त्यांचा फोटो टाकला होता. त्याखाली लिहिले होते, जसे शॉवरने आपल्याला थंडपणाचा अनुभव होतो, असेच तुम्हाला जीवनात ध्यानधारणेमुळे (Meditation) अनुभव होईल. त्याचा परिणाम असा झाला की, आमच्याकडे एकाच आठवड्यात जवळ जवळ ४०० लोकांनी या कोर्स साठी बुकांग केले. त्यामुळे आम्ही सिडनीमध्ये सकाळ-दुपार-संध्याकाळ तिन्ही वेळेला लोकांचा कोर्स केला. त्या एका महिन्यात आम्ही ४०० लोकांचा कोर्स केला. पण आम्ही लोकं त्याकाळी थोडे बालिश होतो. त्यामुळे एका आठवड्यात उत्साहाच्या भरात आम्ही त्यांना सर्वच अथपासून इतिर्यंत ज्ञान देत होतो. ७ दिवसात आत्मा-परमात्मा, ३ लोक ... सगळचं आणि विशेष म्हणजे आम्ही हेही सांगून टाकलं त्यांना की तुम्हाला ब्रह्मचर्याचे पालन करावे लागेल, शाकाहारी व्हावे लागेल त्याची परिणती म्हणजे ४००

तून फक्त दोघेच राहिले, ते मुरली क्लासला हजेरी लावायला लागले.

चार्ली, मायकेल केन यांनी लंडनमध्ये त्याच वेळी कोर्स केला जेव्हा आम्ही ऑस्ट्रेलियात ४०० लोकांना ज्ञान देत होतो - ऑगस्ट १९७५ साली. नंतर ते ऑस्ट्रेलियाला आले आणि तिथेच बाबांची सेवा करायला लागले. हळूळू जेव्हा तिथल्या स्थानिक व्यक्तींनी आपल्या हाती सेवा घेतली, तेव्हा त्या लोकांना ज्ञान चांगले समजायला लागले आणि ते ज्ञानात पुढे यायला लागले. म्हणजे विदेशात काय आहे, की त्यांना भारतीयांबद्दल प्रेम, आदर आहे, की भारतीयांनी originally भारत देशातून हे ज्ञान घेतलेले आहे आणि ते खूप अनुभवी पण आहेत. कारण मी जेव्हा पहिल्यांदाच जर्मनीमध्ये गेले होते. १९७२ साली, त्यावेळी माझ्याबरोबर स्टेफन भाई पण होते. मी विचार केला, की स्टेफननी जर त्यांच्या भाषेत म्हणजे जर्मनीत जर का त्यांना (जर्मनांना) ज्ञान दिले तर ! पण ते म्हणाले नको, आम्ही तुमच्याकडूनच ऐकू इच्छितो, कारण तुम्ही भारतातून आलेल्या भारतीय आहात. आम्हाला हेही माहीत आहे की भारतातूनच ज्ञानसूर्य उदय होणार आहे - पूर्वलाच सूर्योदय होतो ना ! तर भारतातूनच हे आध्यात्मिक ज्ञान सुरु होईल, म्हणूनच आम्हाला तुमच्याकडूनच हे ज्ञान एकायचे आहे.

एकंदरीत जर्मनी, रशिया आदि देशांमध्ये भारतीय संस्कृतीबद्दल फार आदर आहे आणि त्यांना भारतीय भावा-बहिर्णीकडूनच ह्या गोष्टी ऐकायच्या असतात. अशाप्रकारे विदेशात सुरुवातीच्या काळात फार

(पृष्ठ क्र. २४ वर)

सर्वव्यापी कोण ? शिव (राम) वा रावण ?

ब्र.कु. रामकृष्ण, वाशिम

अनेक लोक परमात्म्याला सर्वव्यापी समजतात. काही तर्क येथे नमूद करीत आहे -

१) परमात्मा सर्वज्ञ आहे म्हणून सर्वव्यापी मानतात. खेरे पाहता देन मनुष्यातमे बिंदूरूपच असतात परंतु त्यांच्यामध्ये ज्ञानाचे प्रमाण कमी जास्त असते. ज्ञानाच्या प्रमाणानुसारच अज्ञानी, अल्पज्ञ व सर्वज्ञ मानले जाते. पाहण्यासाठी किंवा जाणण्यासाठी ज्ञानीला ज्ञेयात (ज्याला जाणायचं ती वस्तु) व्यापक असण्याची गरज नाही. परमात्मा हा दिव्यदृष्टी संपन्न, परम बुद्धीवान, सदा पवित्र असल्याने त्याचे दृष्टीत प्रकृती, अज्ञान, काल किंवा कर्म इत्यादी अडथळा आणू शकत नाहीत. परमात्मा परमधाम निवासी असून ज्ञानदृष्टी किंवा दिव्यदृष्टी द्वारे सर्वकाही जाणतो. बिंदूरूप, चैतन्य, बीजरूप परमात्म्याला सर्वज्ञ होण्यासाठी सर्वव्यापी असण्याची आवश्यकता नाही. तसेच परमात्मा त्रिकालदर्शी असल्याने आणि विश्वानाटक अनादि, अविनाशी व जसेच्या तसेच पुनरावृत्त होत असल्याने तो सर्व घटना व सर्व धर्मवंशीय आत्म्यांना जाणतो. परमात्मा तर मनुष्य सृष्टीचा बीजरूप आहे. यामध्ये सर्वव्यापी असण्याचं कोणतंच कारण दिसून येत नाही.

२) परमात्मा सर्व शक्तिमान आहे म्हणून सर्वव्यापी समजतात. सर्व शक्तिमान परमात्मा प्रजापिता ब्रह्माच्या तनाचा आधार घेऊन, ज्ञान व योग शिकवतात योगशक्तीद्वारे जगात व मनुष्यात्म्यात सत्त्वगुण जागृत करतात. या विधीद्वारे कलियुगी सृष्टीचे परिवर्तन करवून सत्ययुगी सृष्टीची स्थापना करवितो. येथे परमात्म्याला सर्वव्यापी असण्याची आवश्यकता नाही.

३) घटाघटात परमात्मा आहे असा शब्दार्थ घेऊन गैरसमज करून घेतात. वास्तविक घटाला (हृदयाला) प्रेम व स्मृतीचे स्थान मानले गेले आहे. द्वापरयुगाच्या प्रारंभी ईश्वरभक्ती फार होती. त्यावेळी परमेश्वराला न मानणारा असा माणूस विरळच होता. त्यावेळी भावनावश होऊन भक्त म्हणत ईश्वर तर घटाघटात आहे म्हणजे सर्वच त्याचेवर प्रेम करतात, त्याचे स्मरण करतात, सर्वांच्या मनात ईश्वराची मूर्ती घर करून राहिली आहे. या शब्दांचा अर्थ ईश्वरच सर्वांच्या हृदयात निवास करतो असा अर्थ करून घेणे चुकीचे आहे. मन ही आत्म्याची संकल्प शक्ति आहे. मनच परमात्म्याचे स्मरण करते, हृदय करीत नाही. तेव्हा मनात परमात्मा नव्हे त्याची स्मृती असते.

४) आत्मा परमात्म्यापासून वेगळा नाही किंवा आत्मा परमात्म्याचा अंश आहे

असा मिथ्याग्रह करून परमात्म्याला सर्वव्यापी मानतात. वास्तविक पाहता मनुष्यात्म्याला जीवात्मा म्हणतात, जीवपरमात्मा म्हणत नाहीत. कोणताही पिता आपल्या मुलांमध्ये व्याप्त नसतो. दुसरी बाब म्हणजे आत्मा परमात्म्याचा अंश होणे शक्यच नाही कारण परमात्म्यालाच ते सर्वव्यापी मानतात. अखंडापासून (परमात्म्यापासून) अंशाला म्हणजेच (आत्म्याला) वेगळा करावयास जागा उपलब्धच होणार नाही जर सर्वव्यापी असेल तर. आत्मा व परमात्मा या वेगवेगळ्या स्वतंत्र सत्ता आहेत. अविनाशी परमात्म्याची संतान आपण अविनाशी आत्मा आहोत.

५) भक्तीमार्गात परमात्म्याचा साक्षात्कार व्हावा यासाठी नवविधा भक्ती करतात. साक्षात्कार झाल्यामुळे परमात्म्याला सर्वव्यापी समजतात.

६) परमात्म्याला सर्वव्यापी मानले जाते त्यामागे भाव असा असावा की कोणीही पापकर्म करू नये तसेच कोणत्याही प्राण्याला दुःख देऊ नये.

या सर्व बाबीवरून सर्वव्यापकत्व ही भावना आहे, सिद्धांत नाही असे म्हणावेसे वाटते. वास्तविक पाहता ज्ञानमार्गात ये एण्यापूर्वी सर्व मनुष्यात्म्यांना स्वतःला आत्मा न समजता देह समजल्यामुळेच, काम, क्रोध, लोभ, मोह व अहंकार या पाच

विकारांनीच अर्थात् रावणाने दिशाभूल करवून भटकवले. रावणाला कोणतेही रूप नसून घर नाही. त्यामुळे रावण स्वतःच या जगात भटकत आहे व मनुष्यात्म्यांना सुद्धा विकाराधीन करून शंभर टक्के भटकवले आहे. त्यामुळेच ही मनुष्य सृष्टी पतित बनल्याने दुःखी, अशांत, कंगाल अर्थात् नर्क बनली आहे. रावणाला दुश्मन समजून दरवर्षी जाळतात. परंतु स्वतःला देह समजल्याने या असत्य, अज्ञानापायी मनुष्यात्म्यातला रावण न जळता उलट व्याप वाढला आहे. रामाला अर्थात शिवाला (गॉड, अल्ला, जेब्होवा, एकोअॉंकार इ.) बाबा, परमपिता, परमशिक्षक, परमसद्गुरु म्हणून त्याचे सर्व मनुष्यात्म्यांनी आवाहन केल्याने तो परमपिता परमधामातून येतो. १९३६ मध्ये प्रजापिता ब्रह्माबाबांच्या तनामध्ये अवतरीत होऊन त्याने सर्व मनुष्यात्म्यांना ज्ञान - योगाद्वारे, दुःख - अशांतीमुक्तीचा मार्ग सांगितला.

शिवपरमात्मा (राम) सर्वव्यापी नाही परंतु परमधाम निवासी आहे हे पुढील मुद्द्यांवर विचार करून पहा -

- परमात्मा धर्मग्लानीचे वेळी सत्यधर्माची स्थापना करण्याकरीता सृष्टीवर अवतरीत होतो असे गीता सांगते. परमात्म्याला सर्वव्यापी मानल्यास अवतरणाचा प्रश्न उद्द्वेष्ट नाही.

२) परमात्मा दुःखर्ता, सुखकर्ता आहे. तो सर्वव्यापक असता तर जगात कोणीही दुःखी, रोगी व कष्टी राहिलाच नसते.

३) परमात्मा सर्वव्यापक असता तर त्याचे गुणही पवित्रता सुख, शांती, प्रेम इ. सर्वव्यापक झाले असते. कारण जेथे गुणी तेथे त्याचा गुणही अवश्य असतो.

४) जर परमात्मा सर्वव्यापक आहे तर मग लूटमार, खून इ. परमात्म्याचीच कर्म समजावीत का ?

५) भक्त परमात्म्याच्या दर्शनाची इच्छा प्रगट करतात. भक्तांमध्ये परमात्मा असता तर त्याला दर्शनाची इच्छाच झाली नसती.

६) परमात्म्याला डुक्कर, मगर, साप, घुबड यासारख्या निकृष्ट योनीमध्ये सर्वव्यापी मानणे हा त्या पित्याचा किती भयंकर अपमान आहे.

७) शरीरातून आत्मा गेल्यानंतर शरीर अचेतन होते. परमात्मा असता तर, शरीर चेतनच राहिले असते. यावरून सिद्ध होते की, शरीरात आत्मा असतो परमात्मा नव्हे.

८) महाशिवारात्री हा परमात्म्याच्या अवरतणाचा सण साजरा झाला नसता.

९) परमात्म्याला त्वमेव माता च पिता त्वमेव तसेच शिव परमात्माय नमः असे भक्तांनी म्हटले नसते.

१०) आत्मा - परमात्मा अलग रहे बहुकाल, उपरवाला जाने, मै नीच, पापी भ्रष्टाचारी असे भक्तांनी म्हटले नसते.

११) पाप-पुण्याची व भक्तीची संकल्पना निर्माण झाली नसती तसेच पूजा, जप, तप, यज्ञ, तीर्थयात्रा इ. करण्याची आवश्यकता नसती.

१२) सात्विक, राजस व तामस अवस्था निर्माण झाल्या नसत्या तसेच ब्राह्मण, देवता, क्षत्रिय, वैश्य व शूद्र वर्ण निर्माण झाले नसते.

१३) कोणीही पतित, भ्रष्टाचारी व विकारी झाला नसता किंवा (परमात्माच पतित, भ्रष्टाचारी, विकारी बनतो असेच मानणे होय परंतु परमात्मा तर पतित पावन आहे.)

१४) राम, कृष्ण इत्यादीना पूजा

करतांना दाखविले नसते.

१५) मामेंकं शरणं - द्रज असे परमात्म्याने म्हटले नसते.

१६) परमात्म्याला सर्वव्यापी मानले तर सर्व मनुष्यात्मे पिता, शिक्षक, गुरु होतील. पांतु असे तर कोणीच समजत नाही.

१७) मुसलमान, खिश्न इत्यादि धर्माचे शास्त्रातून परमात्मा सर्वव्यापी आहे ही संकल्पना मांडलेली नाही. ते परमात्म्याला ज्योतीस्वरूपच मानतात. मुसलमान खुदाला नूर म्हणतात, खिश्न लोक परमात्म्याचे वर्णन गॉड इज लाईट असे करतात. तसेच अवतार ही संकल्पना त्यांचे शास्त्रात आढळत नाही. धर्मस्थापक स्वतःला प्रेषित (दूत) वा ईश्वराचा पुत्र समजतात.

१८) परमात्मा सर्वव्यापी असता तर त्याची शिवलिंगाचे रूपात पूजाच झाली नसती.

१९) परमात्मा सर्वव्यापी असता तर त्याने गीता ज्ञान कसे असे दिले असते ? आणि मी परम पुरुष आहे, मी चंद्र, सूर्य, तरे आणि आकाशाचेही पार पलीकडे असलेल्या परमधामात निवास करतो, ही सृष्टी एका उलट्या वृक्षाप्रमाणे आहे आणि वर राहणारा मी त्याचे बीजरूप आहे ही त्याची गीतेत लिहिलेली महावाक्ये कशी सिद्ध होतील ?

२०) परमात्मा नांव - रूपापासून वेगळा व सर्वव्यापी मानल्यास योगाला काही अर्थच उत नाही. कारण योग हा दोन पृथक सत्तांचा अर्थात आत्मा व परमात्मा यांचे मिलन. या एकाच घोडचुकीने सर्व मनुष्यात्म्यांना परमात्मापासून विमुख करून धर्मप्रष्ठ, कर्मप्रष्ठ व योगप्रष्ठ केले आहे.

२१) परमात्म्याविषयी सत्य काय

याबाबत केवळ परमात्माच त्याचे अवतरणानंतर स्वतःविषयी सांगू शकेल असे प्राचीन ऋषि-मुनींनी बरेच संशोधनाअंती परमात्म्याविषयी नेति, नेति म्हणून हात टेकले. मी सर्वव्यापी आहे असे स्वतः परमात्म्याने कोणाला सांगितल्याचे ऐकिवात नाही. ही भ्रामक समजूत माणसाची कल्पना असून मानवजातीला अतिशय नुकसान कारक ठरली आहे.

२२) सर्वांमध्ये जर परमात्मा असता तर परमात्म्याला पतित परमात्मासुद्धा म्हटले गेले असते.

२३) एखाद्या व्यक्तिचा परिचय फक्त दोनच व्यक्ति देऊ शकतात एक तो स्वतः व दुसरा त्या व्यक्तिचे आई-वडिल. परंतु परमात्म्याला तर कोणीही माता-पिता नाही. तो स्वयंभू आहे. तेव्हा परमात्म्याचा सत्य परिचय तो अवतरीत झाल्यानंतर स्वतःच देऊ शकेल, दुसरा कोणीही नाही.

२४) परमात्मा स्वतः सांगतो की तो सर्वव्यापक नाही. भक्त म्हणतात की हे भगवान आपण जेव्हा याल त्यावेळी

आम्ही आपणांवर जीव ओवाळून टाकू. भगवंताचे येणे सिद्ध करते की भगवान येथे नाही अर्थात् भगवान सर्वव्यापी नाही.

२५) परमात्म्याला सर्वव्यापी म्हणणे म्हणजे अपशब्द बोलणे म्हणता येईल.

२६) आत्म्यालाच पापात्मा, पुण्यात्मा म्हणतात. पाप परमात्मा, पुण्य परमात्मा कधी म्हणत नाहीत. तरीसुद्धा जर कोणी परमात्म्याला सर्वव्यापी म्हणत असेल तर तो किती अज्ञानी आहे असेच दिसून येईल.

२७) परमात्मा सर्वव्यापी आहे हे मिथ्या ज्ञान आहे. परमात्मा स्वतः सांगतात की मी सर्वव्यापी नाही, तो स्वतःची ओळख स्वतः देतो. तोपर्यंत त्यांना कोणीही ओळखू शकत नाही. त्यांना पुरुषोत्तम संगम युगातच यावे लागते कारण हा मनुष्य सृष्टीरुपी नाटक अनादि, अविनाशी आहे.

२८) योग अर्थात् आठवण करणारा एक, तर दुसरा ज्याची आठवण करतो तो, तर मग आठवण करणारा त्याचे पेक्षा भिन्नच असणार.

२९) यावेळी कलियुगअंती सगळीकडे मायाच व्यापक आहे, तर मग परमात्मा व्यापक कसा होईल? गीतेमध्ये सुद्धा सांगितले की, परमात्मा मायेमध्ये व्यापक नाही. यावरुन सिद्ध होते की परमात्मा सगळीकडे व्यापक नाही.

वरील सर्व बाबींवरुन तसेच याप्रमाणे इतर अनेक बाबी आहेत ज्यावरुन सिद्ध होते की - परमात्मा शिव सर्वव्यापी नसून रावण सर्वव्यापी आहे. कारण प्रत्येक मनुष्यात्मांमध्ये काम, क्रोध, लोभ, मोह, अहंकार, घृणा, आळस, भय, परचितन हे मायारूपी मनोविकारच वेगवेगळ्या प्रमाणात सर्वव्यापी आहेत. ह्या सर्व बाबी संपूर्ण समजून घेणेकरीता आपण सर्व वाचकांनी स्थानिक ब्रह्माकुमारीज सेवाकेंद्राशी किंवा पाठशाळेशी संपर्क साधून रोज एक तास असा सात दिवसांचा निःशुल्क कोर्स पूर्ण करावा. सृष्टिपरिवर्तनाची घटिका समीप आहे, लक्षात ठेवा - आता नाही तर कधीच नाही.

संकल्प, शक्ती, संबंध सर्वच सार्थकी लावावे. १ सेकंदही व्यर्थ जायला नको. कारण वेळ फारच अमूल्य आहे - हीच ती खरी कमाई करण्याची वेळ. त्यासाठी ज्ञान-योगाची आपली धारणा पक्की असेल, तेवढे आपण साक्षी अवस्थेत बाबांना सखा सोबती बनवून पुढे पुढे जात जाऊ. आपल्याला संपूर्ण बनायचे आहे - बाबासमान - त्यासाठी तीव्र पुरुषार्थाची अत्यंत आवश्यकता आहे. तर 'शेवटचा दिस गोड' होईल.

(शब्दांकन - ब्र.कु.प्रज्ञा, ठाणे)

(पृष्ठ क्र.२१ वरुन)

काळजीपूर्वक आम्हाला बोलावे लागे. कारण कम्युनिस्ट देशांत खूप हुशारीने सेवा करावी लागते. Living values, value in education हा कार्यक्रम दूरचित्रवाणीवर सुरु केले. त्यातच मग हळू हळू राजयोगाचा कोर्सही युक्तीने करायला लागलो. विदेशात अशाप्रकारे कारण गुप्तपणे सेवा करावी लागते.

आपण निरंतर बाबांना सखा सोबती बनवून त्यांच्या आठवणीत तल्लीन राहायचे, आणि इतरांनाही तल्लीन

राहायचे. कारण आता ती वेळ आली आहे. आपल्याला आपल्या मानसिक शक्तीने इतरांना बाबांचा साक्षात्कार करवायचा आहे. जे आपल्या संपर्कात येतील त्यांना आपल्या जागी बाबा दिसावेत. माझे हेच एक उदीष आहे, की बाबांच्या आठवणीत, बाबांना सखा बनवून अखण्ड सेवा करत राहू.

ब्राह्मण परिवारासाठी मी तर म्हणेन की आता खूप कमी वेळ आहे आपल्या हातात. त्यामुळे सर्वांनीच तत्पर राहावे. म्हणूनच आपला वेळ,

यशस्वितेचा मार्ग

ब्र.कु. अभिजीत, ठाणे

आपण आपल्या आयुष्यात साफल्य प्राप्त करण्यासाठी काही गोष्टी सोडायला हव्यात, पण त्याच सोडायच्या गोष्टी आपण घटू धरून ठेवतो. भूतकाळात घडून गेलेल्या गोष्टी उगाळून आपण आपले वर्तमानही खराब करत असतो. त्यामुळे वर्तमानाचा आनंद गमावून बसतो. तर ह्यावर तोडगा काय, असा विचार करता त्या घडून गेलेल्या गोष्टीना आपण पूर्ण विराम) (full stop) देऊन तिथेच संपवाब्या हेच हितावह ठरेल. कारण त्याच-त्याच गोष्टी बुद्धीत आणून रवंथ (गाय जसे खूप अन्न खाऊन मग सावलीत बसून तेच अन्न पोटातून तोंडात आणून खूप चावते त्याला रवंथ म्हणतात) करतो. त्याचे पीठ करून टाकतो. पण होतं काय की, त्याच त्या गोष्टी चघळल्याने आपण आपली शक्ती, वेळ सर्वच वाया घालवत असतो. त्या व्यर्थ विचारांनी डोकेही चक्रावते, काहीच सूचत नाही. मग हळू हळू व्यक्तीचा निराशेच्या, चिंतेच्या, काळजीच्या दिशेने प्रवास सुरु होतो - अशा प्रसंगातून मुटण्यासाठी एक सोपा उपाय करावा - ते म्हणजे प्रत्येक घडून गेलेल्या बन्या-वाईट प्रसंगांना पूर्णविराम लावून -विषय संपवावा.

व्यक्तीचे प्रगतीशील न होणे - ह्याचे महत्त्वाचे कारण शोधले असता

हीच गोष्ट लक्षात येते, ती म्हणजे वारंवार भूतकाळात जगणे, त्याचेच चिंतन करून चिंतीत होणे. त्यात एखाद्या क्षेत्रात आलेले अपयश असो, की काही अप्रिय घटना असोत, सततच्या त्यांच्या चिंतनाने मन अशांत होते आणि मग मन आपल्या लक्ष्यावरून ढळते. परिणामी यशप्राप्तिचा मार्ग मात्र खडतर होऊन बसतो.

तसेच एखादे झान कार्य करायचे आहे त्याची सुरुवात करायची आहे, पण ते सुरु करण्यापूर्वी आपण नकारात्मक भाषेनेच सुरुवात करतो की खररत हे कार्य मी कधीच करू शकलो असतो, पण मला तशी संधीच मिळाली नाही. ह्याला कारण माझा भूतकाळच तसा होता. बघा म्हणजे इथेही भूतकाळातच रमून त्यालाच दोष देतो आपण ! मग सुरुवातच अशा विचारांनी झाली, तर हे निश्चितच आहे की, त्याचा वर्तमानावर देखील परिणाम होणारच ! माझा भूतकाळ मला प्रगतीपथावर जाऊ देत नाही, किंवा मला तो यश प्राप्त करू देत नाही - हाच विचार सारखा मनाला बोचत राहतो.

जीवनात यशाच्या मार्गावर बाधा येण्याचे अजून एक कारण म्हणजे आपण बन्याच वेळा एकमेकांच्या शब्दानाही पकडून ठेवतो. मला असे

वाटते असे केल्याने घडून गेलेले काही बदलू शकत नाही, पण उलट कोळसा कितीही उगाळला तरी काळाच-ह्या मराठीतील सर्वश्रृत म्हणीप्रमाणे आपण करत असतो. म्हणूनच त्या शब्दांना तिथेच पूर्णविराम लागणे केव्हाही हितावह. त्या माणसाला क्षमा करायला हवी. क्षमा करण्याचा गुण फार मोठा आहे असे केल्याने सुख आपल्यालाच मिळते. ती गोष्ट तिथल्या तिथे सोडणे मनाच्या शांतीसाठी आवश्यक असणारी पहिली आणि महत्त्वाची पायरी ठरते. असे म्हटले जाते, क्षमा करणारी व्यक्ती फार मोठ्या मनाची असते. दुसरे म्हणजे प्रत्येक घडून गेलेल्या गोष्टीला आपण प्रश्न चिन्ह लावतो हे असे का झाले ? कसे झाले ? माझ्याच बाबतीत असे का होते ? दरवेळी मीच का ? तर ह्या प्रश्नांचे शेपूट वाढतच जाते. पण प्रश्नांची मालिका काही केल्या सरत नाही. खरे बघायला गेले, तर पूर्ण विरामाचं चिन्ह किती सोपे असते हो ! लहान मूळ देखील ते काढू शकते. पण प्रश्नचिन्ह काढायला शिकवा बरं त्याला, जमेल का ? मग आपण आपल्या जीवनात हे का बरं लावतो सारखे सारखे - अशा वेळी मला वाटते पुन्हा लहान व्हावे. लहान मुलं कधी काही झाले तरी दुसऱ्याच क्षणी बोलतात, कितीही भांडले, कट्टी

झालं तरी काहीच धरून ठेवत नाहीत, उलट लगेच बद्दी करून मोकळे होता. त्यांचे हे निरागस वागणे म्हणजेच पूर्णविराम नाही का हो! ही साधी गोष्ट आपल्याला मोठे झालो की कळत नाही आणि मग भूतकाळातील त्या शब्दांच्या जंजाळात अडकून पडतो, स्वतःच्या यशाचा मार्ग सुटतो मग अशाने - प्रश्नांच्या जंगलात किंवा जाळ्यात गुरफटून स्वतःलाच जखमी करत बसतो.

तसेच प्रश्नचित्त (चित्तात किंवा मनात प्रश्न असलेला) व्यक्ती कधीच प्रसन्नचित्त (मनाने प्रसन्न, आनंदी) राहू शकत नाही. इंग्रजी शब्द full stop मला फार आवडतो बरं का ! मराठी पूर्णविरामला इंग्रजीत full stop म्हणतात. Full म्हणजे संपूर्ण. मंथन असे - जर आपण प्रत्येक घटीत गोष्टीला full stop लावला तर निश्चितच आपण full व्हायला म्हणजे भरपूर व्हायला लागू. त्याचप्रमाणे आपण मराठीतील फूल व्हायला लागू. अहो म्हणजे काय? फूल बघा - कसे निरागस, हल्के, भरपूर रंगाचे, सुंगधीत असते की नाही, अगदी तसे आपलेही मन व्हायला लागेल. गोष्टी मनात ठेवल्याने मन जड होते, थके. पण त्या सोडल्या तर full म्हणजे भरपूर, फूल म्हणजे हल्के, सुंगधी, रंगिबेरंगी आणि निरागस होऊ लागते. - आपोआप, तुम्हाला त्यासाठी वेगळी शक्ती नको वापायला बर का? - फक्त वरील गोष्टी करा - Full stop, पूर्ण विराम !

आता अजून एक गोष्ट - एक पूर्णविराम आपल्या आयुष्यात किती महत्त्वाचा आहे - कारण प्रश्नाने प्रश्न वाढवण्यापेक्षा पूर्ण विराम देऊन त्या गोष्टीना पूर्णत्व द्यावे. अशाने त्या गोष्टी

परत आपल्या आयुष्यात येणार नाहीत. म्हणून यावरचा उपाय काय - अजून एक उपाय - कारण 'विचार करू नकोस' असं म्हणून ते मन लगेच होईल का हो - मनाचे कामच आहे विचार करणे - तर भूतकाळातील नकारात्मक संकल्पांच्या जागी आपण मग स्वतःसाठी सकारात्मक विचार करावे. १) परमेश्वराने महावाक्यांत सांगितले आहे की ही सृष्टि नाटकाचे रंगमंच आहे. ह्यात प्रत्येक आत्म्याला आपली भूमिका मिळाली आहे. ते त्याच्यात भिनलेले आहे, रेकॉर्ड आहे. तो तेच करणार. ह्यात दोष कुणाचाच नाही. तसेच २) जे काही ह्या वैश्विक नाट्यात घडतंय, त्या सर्व गोष्टीत काही न काही कल्याण आहे. नाटकच कल्याणकारी असल्याने ह्यात माझे अकल्याण ते कसे काय होणार? ३) हे नाटक कर्माच्या गुह्य गतीवर चालते. जसे कर्म आपण कराल तसे ते तुमच्याकडे (त्याचा परिणाम) येणार. ज्या वेगाने ज्या सकारात्मक/ नकारात्मक विचार तुम्ही कराल, ते तसे तसे तुमच्यासमोर येत राहील. शिवानी दीदी म्हणतात तुम्ही जसा चेंदू (म्हणजे कर्म) फेकाल - सकारात्मक कर्म (पांढरा चेंदू) नकारात्मक कर्म (काळा चेंदू) ज्या वेगाने, ज्या भावनेने दुसऱ्याकडे फेकाल, तो त्याच वेगाने, भावनेने, तुमच्याकडे येत राहील. मग त्याचे परिणाम कुणाला लगेच मिळतील, किंवा मग वर्ष सहा महिने, नाहीतर दुसऱ्या जन्मात तरी ते भोगावेच लागतात. म्हणून सकारात्मक विचाराने प्रत्येक कर्म करावे. मनात असेच विचार आणावे. त्यामुळे मानसिक बळ येईल. हुरुप येईल. ४) बन्याच वेळा आपण कार्यालयात काम करत

असताना कार्यालयात काहीबाही घटना, वाद घडतात. त्यामुळे आपले मन बन्याच वेळा घ्या ना त्या कारणांनी खड्ड होत असते. मग अशाच मनस्थितीत ते मनाचे ओझे घेऊन आपण घरी येतो किंवा घरी काही झाले - तू-तू मी-मी (सर्वांच्याच घरी हे होतच असतं-म्हणतात ना घरोघरी मातीच्या चुली) तर त्या अवस्थेत आपण कार्यालयात जातो आणि मग सगळेच बिनसत जाते. सकाळी सकाळी मूळ खराब झाला की, ती साखळीच तयार होत जाते. मग अजून अजून खराब होतो सगळा दिवस. ह्या प्रसंगासाठी परमात्मा आपल्याला एक फार सुंदर उपाय देतो - ईश्वर म्हणतो - तुम्ही तीन पूर्णविराम लावायला शिका - ते म्हणजे -

१) आपण शरीर नाही एक छोटी बिन्दी आत्मा आहोत.

२) शरीराचे पिता (बाबा) सर्वाचे वेगवेगळे असले, तरी आत्म्यांचा बाबा आहे. निराकार शिव ज्याला आपण प्रेमाने शिवबाबा म्हणतो, तो ही खरे तर बिन्दी स्वरूपच.

३) शेवटची बिन्दी म्हणजे माझ्या जीवनात घडणाऱ्या प्रत्येक गोष्टीला बिन्दू म्हणजे पूर्ण विराम लावायचा आहे.

अशाप्रकारे प्रत्येकाने ह्या तीन बिंदूंची आठवण ठेवली की -

१) मी एक निराकार बिन्दूरूप आत्मा,
२) माझा पिता परमात्मा शिवबाबा बिन्दू.

३) घडणाऱ्या प्रत्येक गोष्टीला बिन्दू पूर्णविराम - हे तीन बिन्दू लक्षात ठेवून प्रत्येक कर्म केले, तर भूतकाळातील भूतं आपल्याला सतावणार नाहीत.

(पृष्ठ क्र. २८ वर)

प्रश्नोत्तरे

(भाग ६)

ब्र.कु. सूरज, आबू रोड

प्रश्न : भाईजी, मला अनेक वर्षांपासून पत्रकारिता ह्या क्षेत्रात जावे लागते आणि अनेक वेळा बातम्यांसाठी पहाटे ३-४ वाजता ही जावे लागते घटनास्थळी. मग आमच्यासारख्या लोकांची अमृत वेळ चुकते. तर मग, अशा वेळी आम्ही काय करावे? आमच्यासारखेच पोलीस किंवा डॉक्टर-नर्सेंस ही अशाच परिस्थितीत असतात. उपाय Trasport business, train operator, Aircraft, pilot - वैमानिक, बस-ट्रेन चालक, व्यापारी, उद्योजक ह्यांच्या कामाच्या वेळा ठरलेल्या नसतात.

उत्तर : हो नं खूप लोकांच्या जीवनात अशा वेळी अवेळी असणाऱ्या कामाच्या वेळां योगी जीवनात विघ्न ठरते. अशा लोकांसाठी मग हा उपाय आहे, की जेव्हा केव्हा आपण झोपेतून उठाल, तेव्हा त्याचवेळी अशांनी आपली अमृतवेळा आहे, असे मानावे ते अशासाठी - कारण असं समजा कुणाची रात्रपाळी आहे, आणि तो सकाळी ६ वा. येऊन आपल्या घरी झोपला. आता तो ६ वा. झोपून दुपारी २ वाजता जर उठाला, तर अशा वेळी तुम्हांला सांगतो, की मुनुष्य जेव्हा ही झोपेतून उठतो, तेव्हा त्याचे अंतर्मन जागृत असते. अशावेळी तो उठल्या उठल्याची तात्काळ वेळ म्हणजे ते १५-२० मिनिटे त्या व्यक्तीसाठी खूप

उपयोगी अशी वेळ असते. सोनेरी काळ म्हणता येईल अशी ती वेळ असते. ह्या वेळेत तो आपला योगाभ्यास करू शकतो. अमृतवेळेस सारखा अभ्यास करायचा असेल तर छान व्यवस्थित बसून अर्धा - पाऊण तास योग करावा. ह्या प्रमाणे आपल्या दिनचर्चेला, कामांना तसेच आपण जो काही विचार करतो, त्या साधनेला, त्या वेळेत करावे. ह्यात जास्त विचार करू नये. तुम्हाला ३ वाजता (पहाटे पहाटे) जावेच लागले, तर त्याचा बिल्कुल जास्त विचार करू नका. की, माझी तर अमृतवेळा चुकली आता काय करू? असा विचार न करता तुम्ही जेव्हा झोपून उठाल तेव्हा शक्तीशाली अमृतवेळा करा.

प्रश्न : भाईजी तुम्ही म्हटले की, जे माझ्यासारख्या पत्रकारिता किंवा तत्सम व्यवसायात असतील त्यांनी त्यापासून अलिस राहावे. पोलीसांवर किंवा मिडियावर लोकांचा हा आरोप असतो, की हे लोक संवेदनाहीन आहेत, लोकांच्या भावनांशी खेळतात, त्यांना समजून घेत नाहीत, अशावेळी तुम्ही जे अलिस राहा म्हटले त्याने स्थिती अजून तर खराब होणार नाही.

उत्तर : नाही! अजिबात नाही. मी अलिस राहा म्हटले ते म्हणजे आपला साक्षीभाव आहे (तिन्हाईत होऊन

एखादी गोष्ट बघणे.) ह्यात आपण आपले आध्यात्मिक, योगिक तरंग, किरण पण लोकांना देतो, वातावरणात पसरवतो. बघा-संवेदनशीलता तर मनुष्यात असतेच.

जसे कुणी पोलिसात आहे. पोलिस अधिकारी आहे, कुणी कुठल्या प्रकारचा गुन्हा केल्यास - मग ते खोट खोट अफवा असो, काही खोट्या बातम्या असतील, त्या पोलीस अधिकाऱ्याला त्या ठिकाणी जावे लागेल, चौकशी करावी लागेल, असं हे आपले कर्तव्य पार पाडावेच लागेल. हे सर्व पाहून (वरवरचे) लोकांना वाटत असते, की पोलिस संवेदनाहीन आहे. त्यांना काहीच दया माया नाही. पण असे नाही. तेही भावनाप्रधान असतात. प्रेमळ असतात. पण कर्तव्याप्रति, खूप जागरूक असल्याने त्यांना तसं वागावं लागतं. त्यांना तसं रूप लोकांसमोर ठेवावच लागतं.

तर सांगायचा मुद्दा असा की कुठेही गेले, तरी प्रत्येक व्यक्तीने आपले कार्य, भले तो मग कोणत्याही क्षेत्रात असो प्रामाणिकपणाने करावे. ह्यात (कर्तव्य पालन करताना) असा विचार करता कामा नये, की लोक काय म्हणतील? पण बाहेरून जरी कर्तव्य कठोरता दाखवली तरी आतून आपण खूप छान सकारात्मक लहरी पसरवू शकता, जिथे

जाल तिथे त्यामुळे लोकांवर वाईट परिणाम होणार नाही.

प्रश्न : भाईजी, तुम्ही आत्ताच म्हटले, की आपल्याला म्हणजे आम्हा लोकांना (ज्यांच्या कामाच्या वेळा अनिश्चित असतात, त्यांना) आपले वेळापत्रक कसे साधावे, जसे जेव्हा आम्ही झोपून उठलो, तेव्हापासून आमची अमृतवेळा सुरु होते, तर अशा प्रकारे अमृतवेळा करणे योग्य आहे का म्हणजे यात आम्हाला पहाटेच्या अमृतवेळी सारखीच प्रासी होईल का?

उत्तर : नाही - प्रासींमध्ये थोडाफार फरक तर नक्कीच पडेल प्रश्नच नाही. पण ह्याबद्दल आपण जास्त विचार न केलेला बरा. कधी कधी कमी वेळात सुद्धा जास्त प्रासी (मिळकत) होते. सकाळची पहाटेची अमृतवेळा अशी असते की, आपण १ तास free असतो. बाहेरचे वातावरणही शांत असते. आपण स्वतःसाठी छान छान विचार, संकल्प करू शकतो. आणि कुणी व्यक्ती दुपारी २ वाजता उठली, तर सांसरिक वातावरण वेगळे असते. सर्वत्र नकारात्मक ऊर्जा असते. घरात लोक आपापल्या कामात व्यग्र आहेत. म्हणून घरातही पूर्ण शांतता नाही. मुलं शाळेतून आली असतील, किंवा अभ्यास करत असतील दंगा मस्ती करत असतील. खेळत असतील तर अशावेळी सारखं वातावरण नक्कीच नसेल. पण तरीही निराश न होता, आपल्याकडून होईल तसा पुरुषार्थ योगाभ्यास जरूर करावा. कारण आपण विचार करून परिस्थिती तर बदलू शकत नाहीत. मग आपणच जर बदललो, तर त्या सकारात्मकतेबरोबर आपली काहीतरी मिळकत नक्कीच होईल.

प्रश्न : भाईजी माझ्यासारखे मिडियात असणारे लोक पोलिसवाले किंवा तत्सम कार्य व्यवहारवाले त्यांच्यासाठी काही विशेष योगाभ्यास सांगाल का?

उत्तर : हो हो नक्की - योगाभ्यास सर्वासाठीच आवश्यक आहे. जसे मी म्हटले की, आपल्या बॅटरीला सकाळी सकाळी चार्ज केलेच पाहिजे. आपल्या जवळ ज्या गोष्टी आहेत. एक म्हणजे मन, तर दूसरी बुद्धि. बुद्धीद्वारे आपण निर्णय करतो. मग ते मिडियावाले असो, डॉक्टर्स असो किंवा पोलीस. ह्या सर्वांना निर्णय घ्यावे लागतात. (मोठे मोठे आणि त्वरीत) आणि आपली बुद्धि जेवढी शांत आणि एकाग्र असेल, तर आपले निर्णय तेवढेच अचूक असतील आणि हे आपल्या स्वतःसाठी तर कल्याणकारी असतीलच पण ज्यांच्या बरोबर आपण काम करतोय त्यांच्यासाठीही कल्याणकारी असतील. मनात कायम संकल्पांचा प्रवाह असतो आणि आपले संकल्प चारी दिशांना तरंग पसरवतात. तर मग खूप छान संकल्प करावेत. आत्म्याविषयी संकल्प करावेत. परमात्म्याकडून कशाप्रकारे शक्ती घेता येतील, तो विचार करावा. त्याच्याशी जोडले जावे. सकाळी मी तर म्हणेन सकाळी ६ ला जरी उठलात तरी उठल्या उठल्या अर्धा तास ध्यानधारणा करावी. ह्यात आत्मचिनत, परमात्म चिंतन परमात्म्याशी जोडले जाण, त्याच्याशी सर्व संबंध, काही छान छान संकल्प - ----- असं सगळ, जेवढे जमेले तेवढे सकाळी करावे. उदाहरणार्थ - हे सर्वांनी करावं असं मला वाटतं---

आपण सगळे ईश्वराची लेकरे आहेत. तो आपला पिता म्हणजे बाबा

म्हणजे आपला आहे. सगळ्यांनी म्हणजे ज्यांनी ज्ञान घेतलेले आहे किंवा ज्यांनी ज्ञान घेतलेले नाही; ईश्वर, शांतीचा सागर, सर्वशक्तीमान जो आहे, तो माझा आहे. माझा त्याच्यावर अधिकार आहे. माझा बाप असल्याने त्याचं माझ्यावर फार प्रेम आहे. त्याला माझी खूप काळजी आहे म्हणून तो मला फार जपतो. असा विचार करत काही क्षण त्याच्याशी मन-बुद्धीने जोडले जा. असे केल्याने पूर्ण दिवसभर त्याची मदत मिळतेय, पावलोपावली असे जाणवत राहील. एखाद्याला ह्यांपैकी काहीच जमत नसेल त्याने निदान एवढी तरी आठवण ठेवावी की जो ईश्वर माझा परमपिता आहे, तो माझा सखा-सोबती पण आहे. तो माझा फार चांगला अतीव जवळचा मित्र सुद्धा आहे. हे दिवसातून २-४ वेळा जरी आठवत राहील. सकाळच्या अमृतवेळे व्यतिरिक्त, तर जीवन, कार्य व्यवहार, जबाबदारी सर्व अती सुलभ होत जातील.

(पृष्ठ क्र. २६ वरून)

यशाच्या योग्य मार्गावर जाऊन आपले जीवन सुखी, समृद्ध करण्याचा हा एक जबरदस्त मार्ग आहे. अहो खरंच, करून बघा, आम्ही ही करतोय-आधी केले, मग सांगितले-हा आमचा अनुभव आहे आणि म्हणतात ना अनुभव हीच खात्री. ऐकलेले मनुष्य विसरू शकेल एक वेळ. पण अनुभव नेहमीच खरं बोलतो. करून तरी बघा.

शनी शिंगणापूर : महामहीम राष्ट्रपती श्रीमती द्रौपदी मुर्मू यांना पुष्पगुच्छ देताना ब्र.कु. नलिनी, ब्र.कु. उषा व ब्र.कु. दीपक

कानलदा, जळगाव : शिवसंदेश आध्यात्मिक मेळ्याचे उद्घाटन प्रसंगी दीप प्रज्वलन करताना ब्र.कु. मीनाक्षी. ब्र.कु. सीमा व अन्य

चिखली, बुलढाणा : दिवाळीनिमित्त आयोजित कार्यक्रमात मातांच्या सन्मान सोहळ्यात उपस्थित राजयोगिनी ब्र.कु. मंगला, ब्र.कु. गीता, ब्र.कु. उर्मिला व ब्र.कु. सुरेखा

फैजपूर : १००८ महामंडळेश्वर स्वामी शिवगिरी महाराज यांचे स्वागत करताना ब्र.कु. नरेंद्र, ब्र.कु. शकुंतला व ब्र.कु. मीरा

धनकवडी : विश्वपरिवर्तन भवनामध्ये आयोजित कार्यक्रमात दीप प्रज्वलन करताना ब्र.कु. सुनंदा, ब्र.कु. सुलभा, ब्र.कु. दशरथ, प्राचार्य भ्राता राजेंद्र ऊतुरुकर व अन्य मान्यवर

पाटण, सातारा : 'तणावमुक्त' विषयावर कार्यक्रम झाल्यानंतर ग्रुप फोटोत पोलीस इन्स्पेक्टर भ्राता पाडळे, ब्र.कु. विद्या व अन्य

माउंट आबू : पिताश्री ब्रह्माबाबांच्या स्मृतीदिनानिमित्त शांतीस्तंभावर श्रद्धांजली वाहताना राजयोगिनी ब्र.कु. रतनमोहिनी दादी, राजयोगी ब्र.कु. बृजमोहन भाई, राजयोगी ब्र.कु. मृत्युंजय भाई व अन्य

सायन : राजयोगिनी बृजइंद्रा दर्दीच्या स्मृतीदिवस व मकरसंक्रांती निमित्त आयोजित कार्यक्रमात पतंग उडवताना राजयोगिनी संतोष दीदी, गोदावरी दीदी, शीलाबेन, मीरा दीदी, योगिनी दीदी

घोडबंदर रोड, ठाणे : ब्र.कु. शिवार्हीच्या प्रवचनानिमित्त आयोजित कार्यक्रमात दीप प्रज्ज्वलन करताना राजयोगिनी गोदावरीदीदी, ब्र.कु. लाजवंती, ब्र.कु. शिवार्ही, ठाण्याचे आमदार संजय केळकर, भ्राता कॅप्टन मिलन कुमार व अन्य मान्यवर.

शिवाजीनगर, पुणे : सेवाकेंद्राच्या नवीन वास्तूच्या उद्घाटन प्रसंगी उपस्थित ब्र.कु. सुनंदा, ब्र.कु. नलिनी व अन्य

श्रीनगर, ठाणे : 'पोलीस रायझिंग डे' कार्यक्रमात अतिरिक्त आयुक्त भ्राता महेश पाटील यांना स्मृतिचिन्ह देताना ब्र.कु. लाजवंती दीदी व ब्र.कु. सीता